Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 40 (971) ГОД XIX 6 КАСТРЫЧНІКА 1974 г. ЦАНА 60 гр.

З ПЕСНЯЙ НАСУСТРАЧ XXX-ГОДДЗЮ ПНР

Трыо з Тапчыкалаў

Удзельніцы сёлетняга цэнтральнага песеннага агляду БГКТ Анна Баран, Марыя Крук і Ніна Сікора з Тапчыкалаў Бельскага павету.

Фота А. Карпюка

За народную ўладу

НА СТРАЖЫ ІНТАРЭСАЎ ПРАЦОЎНАГА ЛЮДУ

Наша грамадства 7 кастрычніка г.г. адзначае 30-годдзе з дня ўтварэння Грамадзянскай міліцыі і органаў бяспекі — надзейнага і стойкага абаронцы інтарэсаў працоўнага люду, спакойнага жыцця кожнага з нас.

У ГАДЫ ЦЯЖКІХ ЗМАГАННЯЎ...

Намеснік павятовага каменданта МО ў Бельску маёр **Ян Карповіч** родам з вёскі Пянькі, што ў Беластоцкім павеце. Дзевятнаццацігадовым юнаком пайшоў ён у кастрычніку 1945 года служыць у органы міліцыі. Гісторыю змагання супраць рэакцыйнага падполля на Беласточчыне за ўмацаванне народнай улады Ян Карповіч дасканала ведае з уласнага вопыту і цяпер свой вольны ад працы час прысвяціў напісанню хронікі дзейнасці органаў міліцыі на Бельшчыне ў мінулым трыццацігоддзі.

— У першыя гады народнай улады Бельскі павет належаў да самых цяжкіх паветаў у нашай краіне. Змаганне з рэакцыйным падполлем тут было асабліва вострае і працяглае, — успамінае маёр Я. Карповіч. — Першы стрэл бандыта, накіраваны ў прадстаўніка народнай улады, раздаўся тут 17 кастрычніка 1944 года, а апошні салдат Людовага Войска Польскага загінуў пры ліквідацыі банды „Глушца" аж у 1952 годзе. Дзейнічалі на Бельшчыне каля 300 бандытаў Шэндзеляжа-„Лупашкі", што спалілі вёскі Шпакі, Залешаны і Зані і зверскі забілі дзесяткі ні ў чым не павінных людзей. У 1945 г. тут была разбіта банда „Крука", такі ж лёс быў таксама банды „Млота" ў 1949 годзе. Былі таксама ліквідаваны іншыя большыя і меншыя бандыцкія групіроўкі. У барацьбе з імі на тэрыторыі тагачаснага Бельскага павету (ахопліваў ён тады сённяшнія Бельскі, Гайнаўскі і Сямяціцкі паветы) загінула 55 міліцыянераў, 13 працаўнікоў органаў бяспекі, 30 салдат Людовага Войска Польскага і 55 салдат і афіцэраў Савецкай Арміі, 3 члены ОРМО. Змаганне, як бачыце, было цяжкое, крывавае.

(Працяг на стар. 4)

Павятовы камендант у Бельску-Падляшскім, маёр Тадэўш Савіцкі.

Сустрэчы з землякамі

РАМАНТЫК З ГАЙНАЎШЧЫНЫ

Быў ліпеньскі вечар. Па тэлевізіі трансліравалі матч Польшча-Югаславія. І хоць гаспадар кватэры быў заўзятым балельшчыкам, усё ж больш увагі прысвяціў маім пытанням, чым тэлевізійнаму экрану. І не выпадкова: беластоцкі журналіст у Кракаве — зусім не часцейшая падзея, як міжнародныя футбольныя розыгрышы...

— Сам я родам з Дашоў, што ў Гайнаўскім павеце, — пачаў **Леанід Маркевіч**, падсоўваючы мне шклянку пахучага чаю і прапануючы піражнае. — Маці ўпраўляецца на невялічкай гаспадарцы, а бацька працуе на чыгунцы ў Гайнаўцы. Сказаўшы па праўдзе, дык у Новай Гуце я апынуўся крыху выпадкова. Пасля заканчэння пачатковай школы намерваўся паступіць у марскую школу. Самі ведаеце, якую чароўнасць для пятнаццацігадовага хлапчука тоіць у сабе слова „мора"! Я зачытваўся ўсім, што дзе толькі мог дастаць аб моры, а ў снах плаваў бадай па ўсіх акіянах і адважна сустракаў самыя страшныя ўраганы. Але найгоршае крушэнне чакала мяне дома. Маці, даведаўшыся, што я хачу паступаць у марское вучылішча, пачала плакаць, а бацька вырашыў проста і канчаткова: „Куды хочаш, сынок, ідзі, але на ваду то я цябе не пушчу, нават з галавы сабе тое выкінь!" Не было выхаду, і я падаўся ў прафесіянальнае вучылішча ў Элку.

— ?

— І спадабалася мне. Закончыў слёсарскі клас, пачаў працаваць, намерваўся паступіць на завочнае аддзяленне механічнага тэхнікума. Але стыхія не адмовілася ад мяне, не забыла пра мае хлапечыя мары. У войску мяне накіравалі ў тэхнічнае авіяцыйнае вучылішча, і я стаў механікам авіяцыйных матораў. Сачыў за спраўнасцю „сэрц" самалётаў і сам лётаў. І тады палюбіў дзве рэчы: механіку і паветраны акіян, цудоўны бязмежны акіян!

— А як вы трапілі ў Новую Гуту?

— І зноў прывяла мяне туды рамантыка. У войску ў мяне быў сардэчны сябра Здзісек Тарка з Кракава. Вось ён і заахвоціў мяне да таго, каб пасля арміі пайсці працаваць у Новую Гуту. Неяк мне заўсёды падабалася ўсё незвычайнае, з размахам. У лістападзе 1967 года я ўжо працаваў слёсарам-механікам на сталеліцейным заводзе ў Новай Гуце, даглядаў за спраўнай працай мартэнаўскіх печаў. У міжчасе ў вячэрняй школе атрымаў кваліфікацыю тэхнолага-пракатчыка і перайшоў на новагуцкі завод пракату. У Новай Гуце сустрэўся я з добрымі людзьмі: і дапамаглі мне, і параілі. Ды я сам таксама ад грамадскай дзейнасці не ўцякаў. На сталеліцейным заводзе мяне прымалі ў шэрагі партыі, уваходзіў я ў склад завадскога камітэта ПАРП. Не шкадаваў свайго вольнага ад працы часу для грамадскіх спраў.

— І тут ажаніліся, заснавалі сям'ю?

— Не, якраз жаніцца дык я паехаў у свой родны бок. Ажаніўся з дачкой найлепшага прыяцеля і сябры майго бацькі. Як бачыце, у Новай Гуце мы належна абжыліся, маем трохпакаёвую кватэру і ў ёй усё, што трэба. Цяпер збіраем грошы на „Шкоду".

— Але ўсё ж цяпер вы не працуеце ў Новай Гуце?

— Не таму, што там кепска было ці не падабалася, а проста мне запрапана-

(Працяг на стар. 5)

Сібірскія баллады

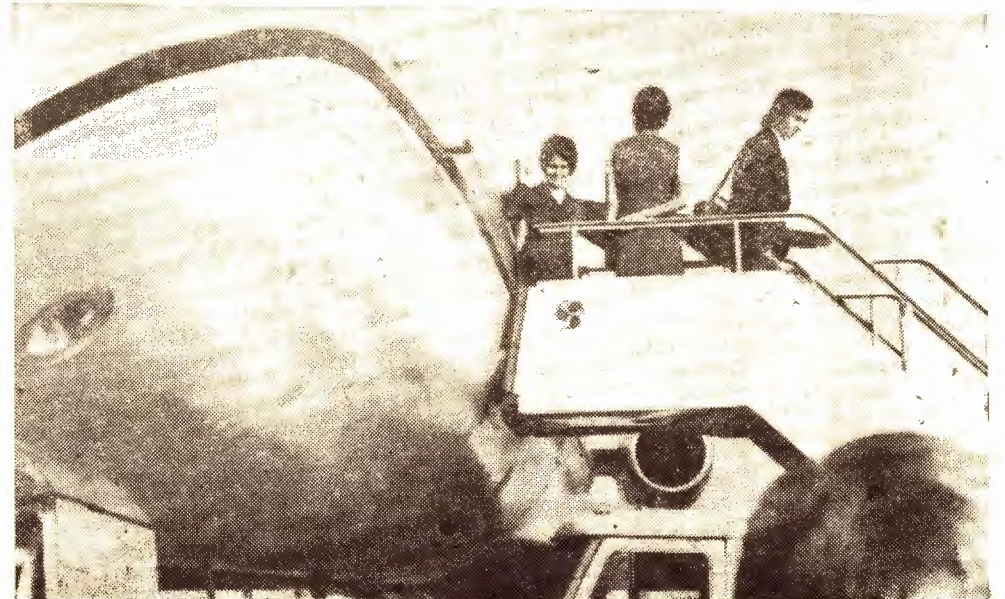
ПАДНЕБНЫ ПРЫЖОК

А 17.50 нехта стукае ў дзверы майго пакоя ў гасцініцы. Уваходзіць мужчына гадоў сарака. Знаёмімся. Аказваецца, што гэта Анатолій Мельнікаў — мой перакладчык. Разам паляцім у Сібір. Мельнікаў гаворыць, што ён паўбеларус з усходняй Беларусі. Перакладае з польскай мовы на рускую. Між іншым, пераклаў аповесць Кавальца „Танцуючы ястраб". Я высвятляю Мельнікаву, што не з'яўляюся польскім, а беларускім паэтам, хаця жыву ў Польшчы. Незалежна ад гэтага, трэба будзе ў Сібіры прадстаўляць польскую літаратуру. У Сібіры, у Цюменскай вобласці адбываюцца Дні савецкай літаратуры. У сувязі з гэтым ляцііць туды вялікая група савецкіх пісьменнікаў і немалая група пісьменнікаў з краін народнай дэмакратыі — чацвёра румынаў, двое югаславян, двое венграў, двое немцаў, двое чэхаў, адзін балгарын і я з Польшчы.

Сходзім уніз, і там у холе застаем вялікую групу савецкіх і замежных пісьменнікаў. Праз момант сядаем у аўтобус і едзем у аэрапорт Дземідзедава, які знаходзіцца ў сарака кіламетрах ад Масквы. Доўга кружым па вуліцах Масквы. Праязджаем праз зусім новыя, прыгожыя гарадскія раёны, урэшце выбіраемся за горад. Паабапал дарогі даспяваючае жыта, авёс, пшаніца. Добры ўраджай, буйная расліннасць. Думкі бягуць у Бандары. Думаю — які ў нас ураджай? Ці дажджы не вылажылі збожжа?

Насустрач нам плыве безупынна паток машын. Рашуча пераважаюць грузавікі. Вязуць жвір, трубы, цэмент, гатовыя сцены з вокнамі. Усё для будоўляў. Едзем каля гадзіны. Урэшце

(Працяг на стар. 5)

Фрагмент самалёта „ТУ-134", якім мы ляцелі з Масквы ў Цюмень.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „Ніве"

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З БЕЛАРУСІ

КАЛГАС „СВЕТЛЫ ШЛЯХ"

Кожны селянін нашай планеты бачыць свой дабрабыт у запаветным слове — зямля. Чым больш шчодрая яна, тым больш радасна на душы земляробам. І ў гарачую пару жніва, і калі за вокнамі завіруха, у размовах селяніна заўсёды пачуеш словы — зямля, ўраджай.

Тры тысячы гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў апрацоўваюць земляробы калгаса „Светлы шлях" Маладзечанскага раёна Мінскай вобласці. Працаўнікі вёскі робяць усё магчымае, каб лугі і пашы давалі высокі ўраджай. Усе працы, пачынаючы ад заворвання глебы і канчаючы ўборкай ураджаю, выконваюцца сельскагаспадарчымі машынамі. Багатая запраўка зямлі гноем і мінеральнымі ўгнаеннямі, якаснае насенне, высокая агратэхніка вырошчвання культур — забяспечваюць высокі

На адной з вуліц калгаса.

Герой Сацыялістычнай Працы, брыгадзір комплекснай брыгады Аляксандр Бобрык.

ўраджай. У гэтым годзе, напрыклад, у сярэднім з кожнага гектара сабрана звыш 40 цэнтнераў збожжа. А ў брыгадзе № 4, якой кіруе Герой Сацыялістычнай Працы Аляксандр Бобрык, намалочана з кожнага гектара па 60 цэнтнераў азімай пшаніцы.

Бульбы ў гаспадарцы атрымана па 300 цэнтнераў з гектара. Асаблівая ўвага прысвячаецца тут ільну, які ў Беларусі называюць паўночным шоўкам. Пад яго штогод адводзіцца каля ста гектараў лепшых зямель.

Добрыя ўраджаі ўсіх сельскагаспадарчых культур дазваляюць гаспадарцы поўнасцю забяспечыць кармамі грамадскую жывёлу. Цяпер на фермах калгаса знаходзіцца 580 кароў, ёсць буйная свінаферма. І тут усе працаёмкія працэсы выконваюцца з дапамогай тэхнікі. Дзякуючы гэтаму, напрыклад, жывёлавод Аляксей Мялюк адзін даглядае 900 свіней. За год ён адкормлівае 2100 свіней, агульнай вагою 217 тон.

А якая праца, такі і заробак. Напрыклад, камбайнёр Генадзь Бобрык на ўборцы збожжавых культур за змену зарабляў звыш 40 рублёў. За гэтыя грошы можна купіць больш 50 кг цукру альбо 300 кг печанага хлеба. Людзі, занятыя ў жывёлагадоўлі, штомесяц зарабляюць 180-190 рублёў.

Цяперашні жывёлавод ці земляроб — адукаваны чалавек. У калгасе на розных участках вытворчасці працуе цяпер 12 чалавек з вышэйшай і больш 30 чалавек з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй. Таму і справы ў калгасе ідуць паспяхова. У мінулым годзе, напрыклад, у гаспадарцы агульны даход ад рэалізацыі ўсёй прадукцыі склаў 1.174 тысячы рублёў. А ў гэтым — даход павінен быць яшчэ вышэйшы.

Высокадаходная гаспадарка дазваляе праўленню калгаса выдзяляць вялікія сродкі на новую тэхніку, на будаўніцтва, на культурна-бытавыя мэты. У сучасны момант на тэрыторыі калгаса працуюць дзве школы — 8- і 10-гадовая, медыцынскі пункт, магазіны, самы сучасны Дом культуры, у якім праходзяць усе ўрачыстасці працаўнікоў сяла. Тут для калгаснікаў штодзень дэманструюцца кінафільмы, перад імі выступаюць самадзейныя і прафесіянальныя артысты, праводзіцца шмат іншых культурных мерапрыемстваў.

З кожным годам усё прыгажэюць вёскі калгаса. Калгас штогод строіць новыя дамы для калгаснікаў з выплатай іх коштаў на працягу 10-15 год. У дамы калгаснікаў прыйшоў газ, электрычнасць.

Невыпадкова ў калгас прыязджаюць павучыцца не толькі суседзі, але і земляробы з другіх рэспублік Савецкага Саюза. Нядаўна тут пабываў старшыня літоўскага калгаса „Шлях Леніна" Укмергскага раёна Іозіс Кандротас. Пазнаёміўшыся з гаспадаркай, госць быў вельмі задаволены і карыснае думае ажыццявіць у сваёй гаспадарцы.

Старшыня калгаса „Светлы шлях" герой Сацыялістычнай Працы, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Уладзімір Калачык гаворыць:

— У дзевятай пяцігодцы мы намецілі дабіцца таго, каб штогод атрымліваць ураджаі збожжавых не менш 45-50 цэнтнераў з кожнага гектара, а бульбы — 350 цэнтнераў. На кожныя 100 гектараў сельскагаспадарчых угоддзяў атрымліваць не менш 200 цэнтнераў мяса, 1000 цэнтнераў малака. Задача гэта нялёгкая, але ажыццявімая. Аб гэтым сведчыць добрая праца нашых земляробаў.

Мікалай Ваврух

Ідзе ўборка ільну.

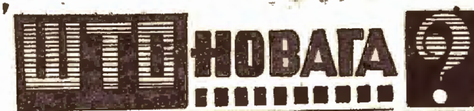
Нядаўна пабываў я на адным транспартным прадпрыемстве. Многа тут новага, але многа недахопаў. Наракаюць на запасныя часці. Але ніхто не заўважае, што за варштатам, пад дашком ляжаць часці і ржавеюць. Нам не патрэбныя, гаворыць брыгадзір. Мы калісь рамантавалі такія маркі машын, але 3-4 гады ўжо не спецыялізуемся ў гэтым напрамку, і таму такія часці і прылады нам толькі перашкаджаюць.

Гаспадаранне матэрыяламі і запасамі стала адной з важнейшых спраў. Гэтай праблематыцы быў прысвечаны VIII пленум ЦК нашай партыі. Матэрыялы, што рыхтаваліся на гэты пленум, выявілі вялікія рэзервы матэрыялаў, знаходзячыхся на прадпрыемствах і фабрыках, якія не прыносяць ніякай карысці народнай гаспадарцы.

А матэрыялы і сыравіна нам вельмі патрэбныя. Патрэбна большая іх колькасць перш за ўсё таму, што, як паказваюць статыстычныя даныя, заданні першага паўгоддзя перавыкананы ў многіх галінах прадукцыі, а ў сувязі з гэтым патрэбна дадатковая колькасць матэрыялаў для далейшай прадукцыі.

Неабыякавым у прадукцыйнай эканоміцы з'яўляецца і той факт, што на сусветных рынках у апошні час значна павысіліся цэны на сыравіну.

Зыходзячы з такіх прадпасылак, у жніўні гэтага года Прэзідыум урада прыняў пастанову адносна правядзення па ўсёй краіне ўсеагульнага перагляду запасаў сыравіны і матэрыялаў, а таксама выкарыстоўвання машын на прадукцыйна-эксплуатацыйных прадпрыемствах.

УСЕАГУЛЬНЫ ПЕРАГЛЯД

Перагляд пачаўся 15 верасня і будзе працягвацца да 10 кастрычніка. Праводзяць яго спецыяльна створаныя камісіі, у склад якіх уваходзяць прадстаўнікі прадпрыемстваў, іх цэнтральных улад і грамадскія дзеячы.

Згодна з указаннямі цэнтральнага органа, пераглядам мае быць ахоплена 36 груп матэрыялаў, але паасобныя камісіі маюць права пашырыць колькасць гэтых груп.

Калі пішам гэты матэрыял, перагляд распачынаецца. І ўжо маем карысныя прыклады. Па тэлефону адказвае дырэктар ваўнянай фабрыкі ў Васількове — Лешак Буфаль.

— Наша фабрыка ў апошні час прайшла грунтоўную мадэрнізацыю. Старыя машыны мы перадалі ў Лодзь, Тамашоў Мазавецкі, у Хошчна і Баліцы, але маем яшчэ запчасці, некаторыя тэхнічныя тавары.

Падобную сітуацыю наглядаем у Фастах і на іншых заводах і прадпрыемствах. Маю тут на ўвазе прадукцыйную дзейнасць, якую вядзе наша вясковая спулдзельчасць. Перагляд, гэта грамадская кампанія, павінен прынесці яшчэ і іншыя карысці. Адзін з магазінераў расказваў, што, напрыклад, ён мае запас часцей да аўтамабіляў на 5 год, а гэта толькі таму, што ў дэталёвым склепе не прадаюць для прадпрыемстваў, а база (гуртоўня) не прадае меншай колькасці, чым 500 штук.

Для беластоцкіх фабрык і прадпрыемстваў справа перагляду, а дакладней кажучы, правільнага гаспадарання, мае яшчэ адно вялікае значэнне. Менавіта, на будучы год у нашым ваяводстве будзе масава ўводзіцца новая фінансава-эканамічная сістэма, дзе колькасць запасу і колькасць выкарыстоўваемай сыравіны будзе мець уплыў на дыспазіцыйны фонд, фонд узнагарод — адным словам, на заробкі людзей.

Але ў гэтай грамадскай акцыі важна не толькі выявіць празмерныя запасы. Заданне калектываў перагляду, дырэкцый і партыйных арганізацый — гэта правільна выкарыстаць тое, што выяўлена. Калі прадпрыемства можа загаспадарыць гэтыя запасы ў сваіх рамках, то павінна гэта быць такая прадукцыя, на якую ёсць вялікае запатрабаванне рынку і каб не трэба было да гэтай прадукцыі імпартаваць дадатковыя матэрыялы.

А. Карпюк

Niedziela 6.X. 6.30 Tech. Rol. Mat. 7.00 Mech. rol. 7.30 Kurs Rol. 8.05 Przyp. radz. 8.15 Pr. dnia. 8.20 Bieg po zdrowie. 8.30 Now. w domu i zagr. 9.00 Teleranek. 10.15 Antena. 10.30 Trzej świadkowie. 12.15 Dziennik. 12.35 Spotkanie w cukrowni „Łapy". 12.50 Koncert Niedzielny. 13.30 Wyścigi na Służewcu. 14.10 Radar. 14.20 Dla dzieci. 15.00 Nie tylko dla pań. 15.30 Lektury Pegaza. 15.40 Berlin — Warszawa — Berlin — teleturniej. 16.55 Refleksje ob. 17.10 Los. Toto-Lot. 17.25 Postaw się — nie zastaw się. 18.15 Sport. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Dobranoc dla dor. 20.25 Gąszcz — film TVP. 21.25 Dobry wieczór — tu Łódź. 22.15 Sport.

Poniedziałek 7.X. 12.45 Tech. Rol. Hist. 13.25 Mat. 15.25 Nurt — Nauki polit. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Dziennik. 16.10 Zwierzyniec. 17.00 Echo stad. 17.20 Między Odrą a Łabą — rep. film. 17.50 Kur. Maz. 18.05 Śpiewa Chór „Lutnia". 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Pr. z okazji 30 rocznicy powst. MO. 19.10 Wyst. Amb. NRD. 19.20 Dobranoc. 19.30. Dziennik. 20.20 Teatr TV: B. Brecht — Matka Courage i jej dzieci. 22.20 Światłoczuły notatnik. 22.50 Dziennik. 23.05 Oferty.

Wtorek 8.X. 6.30 Tech. Rol. Hist. 7.00 Mat. 8.50 Jak hartowała się stal — film radz. odc. I. 10.00 Dla szkół: (kl. V—VI) J. pol. O miejsce wśród ludzi. 11.05 Dla szkół: (kl. III lic.) J. pol. G. Zapolska „Moralność pani Dulskiej". 12.00 Dla szkół: (kl. IV lic.) J. pol. L. Kruczkowski „Pierwszy dzień wolności". 13.45 Tech. Rol. Wskaz. metod. 14.30 Bot. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci. 17.00 Iłża — ziemia walcząca — film dok. TVP. 17.35 Studio Tel. Mł. 18.15 Kr. Warsz. i Maz. 18.35 Sezam. 19.10 Przyp. radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Jak hartowała się stal — film radz. odc. I. 21.40 Interstudio. 22.20 Godzina Julii Andrews — pr. rozr. 23.10 Dziennik. 23.25 Sport.

Środa 9.X. 6.00 Tech. Rol. Wskaz. metod. 6.30 Bot. 7.10 Poddany — film fab. NRD. 9.00 Dla szkół: (kl. VII) Chem. Gaz życia. 10.00 Dla szkół: (kl. VII) Fiz. O ruchach. 11.05 Dla szkół: (kl. VII) Hist. W służbie nauki. 12.00 Dla szkół: (kl. VIII) Chem. Czarne bogactwo. 12.45 Tech. Rol. Fiz. 13.25 Upr. rośl. 13.55 Nurt — Ped. 14.25 P. nożna Polska — Finlandia. 16.15 Pr. dnia. 16.20 Los. Mał. Lot. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci. 17.10 Inf., Tow., Prop. 17.25 Uroki Japonii — film dok. 17.55 Sylwetki X Muzy — Janusz Gajos 18.25 Kr. Warsz. i Maz.. 18.45 Pr. publ. 20.20 Poddany — film fab. NRD 22.10 Dziennik. 22.25 Sport.

Czwartek 10.X. 6.30 Tech. Rol. Fiz. 7.00 Upr. rośl. 9.00 Dla szkół: (kl. VIII i I lic.) Przysp. obr. W służbie narodu. 10.00 Dla szkół (kl. II lic.) J. pol. A. Puszkin. 10.35 Mistrz Alesz — film fab. CSRS. 13.45 Tech. Rol. Chem. 14.30 Hod. zwierz. 15.05 Mat. w szk. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Kr. Warsz. i Maz. 17.00 Mistrz. Świata w zapasach klas. 18.30 Poligon. 19.00 Test — Sł. Ekonom. 20.20 Teatr Kobra: F. Durbridge — Desperaci cz. III. 21.25 Czym żyje świat. 21.55 Sport. 22.15 Recital Paintbox. 22.40 Dziennik.

Piątek 11.X. 6.30 Tech. Rol. Chem. 7.00 Hod. zwierz. 8.00 Gąszcz — film TVP. 9.00 Dla szkół: (kl. III) Wojsko, wojsko. 9.15 Janosik 10.00 Dla szkół: (kl. VI)) Geogr. Z dziejów ziemi. 11.05 Dla szkół: (kl. I—II lic.) Wych. tech. W Instytucie Naukowo-bad. 12.45 Tech. Rol. J. pol. 13.25 Hod. zwierz. 15.30 Nurt — Filoz. 16.10 Pr. dnia. 16.15 Red. Szk. zapowiada. 16.25 Przyp. radz. 16.30 Dziennik. 16.40 Pora na Telesfora. 17.20 Medale i detale. 17.45 Dla młodzieży. 18.25 Kr. Warsz. i Maz. 18.45 Opowieści Biblijne cz. I. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Janosik. 21.05 Panorama. 21.45 Teatr TV na świecie: A. Scott — Łoże z baldachimem. 23.15 Dziennik. 23.30 Sport.

Sobota 12.X. 6.55 Tech. Rol. J. pol. 7.25 Hod. zwierz. 7.55 Mat. 8.25 Upr. rośl. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Pozwólcie startować — film fab. radz. 10.30 Piosenki żołnierskie. 11.10 Dla szkół: (kl. VIII) Geogr. Algieria. 11.40 Utwory Chopina gra Smendzianka. 12.00 Uroczysta zmiana warty. 12.40 Pol. Film Dok.: Idziem do ciebie ziemio, Żołnierski trud. 13.30 Parada Orkiestr Wojsk. 14.10 Pr. I prop. 14.25 Wojsko w karykaturze. 14.35 Przegląd polonijny. 15.05 Piosenki w mundurze. 15.40 Portret wojska. 16.05 Sobótka. 16.30 Turniej sprawnych. 17.15 Dziewczyna na miotle — film. fab. CSRS. 18.30 Pegaz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 Kwiaty dla Kołobrzegu — koncert. 21.20 Świadkowie — pr. publ. 21.50 Dziennik. 22.10 Sport. 22.35 Hombre — film fab. USA.

Piątek 4.X — 7.30 Koncert życzeń. 8.15 Koncert piosenki radz. 8.45 Film dok. 13.25 Pr. dnia. 16.15 Filmy anim. 20.20 Spektakl.

Sobota 5.X — 7.00 Pr. dnia. 8.45 Przegl. międzynar. 9.30 Spektakl. 12.00 W świecie zwierząt. 13.00 Koncert życzeń. 16.00 Hokej. ZSRR — Kanada. 19.30 Piosenka-74. 20.00 Koncert.

Niedziela 6.X — 7.00 Pr. dnia. 8.00 Koncert. 9.30 Film anim. 11.40 Koncert. 12.15 Film fab. 13.50 Klub film. 17.30 Hokej. ZSRR — Kanada.

КІНО

Białowieża Miłość straceńców — jap. 8—9. Nie ma mocnych — pol. 10—13.

Czeremcha Sacco i Vanzetti — włosk. 8—9. Ciemna rzeka — pol. 12—13.

Dubicze Cerkiewne Królowe Dzikiego Zachodu — franc. Sąsiedzi — pol. 9—13.

Gródek Macocha — radz. 12—13.

Michałowo Horyzont — węg. 8—9. Gracz — radz. 10—11. Godzina szczytu — pol. 12—13.

Mielnik Lilian leczy chorych — włosk. 9. Arabeska — ang. 12—13.

Milejczyce Orzeł w klatce — jug. 8—9. Wdowa Coudero — franc. 10—11. Wiosna panie sierżancie — pol. 12—13.

Narew Królewna w oślej skórze — franc. Na niebie i na ziemi — pol. 9—13.

Narewka Nocny Kowboj — USA. Wspomnienia z przeszłości — NRF 9—13.

Nurzec Gott mit uns — jug. 8—9. Weronika — rum. 10—11. Lalka — pol. 12—13.

Orla Spragniona miłości — bułg. Nie ma mocnych — pol. 9—13.

Rajsk Białe czaple — bułg. Śmiech w ciemności — angl. 9—13.

Suchowola Babie lato — bułg. Podróż w 30-lecie — pol. 9—13.

B.Z.Graf. zam. 2557 O-3

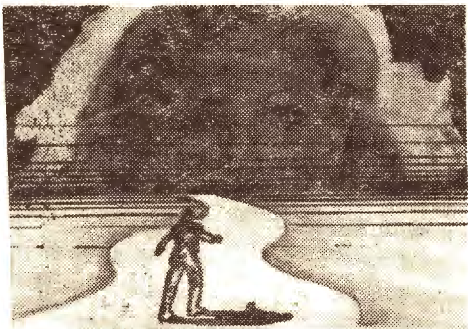
БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 189

* * *

Мая дарога да цябе дзяўчына
была дарогаю адзінай
была яна найкарацейшай
была заразам найдаўжэйшай
але дарогай неабходнай
пралёгшы праз пустыр бясплодны
у жыццятворчую даліну
Дзе ты жыла мая дзяўчына

Алесь Барскі

Астроўскія дзеці

На астроўскай шашы — дзеці на прыпынку аўтобуса, што ў Крынкі...

Ці чакаюць яны, спадзяваюцца кагосьці? Сустракаюць і праводзяць, здаецца, усіх...

Узімку, калі аўтобусы ледзь сунуцца па заснежанай шашы, яны чапляюцца да іх санкамі і едуць далёка, сто метраў і дзвесце, пакуль аўтобус не набярэцца хуткасці і зробіцца небяспечна. Мой брат даяжджаў найдалей, да павароту. За гэта яго шанавалі, лічылі смелым; другі брат — на гэтай жа шашы валокся за санямі, пабіты і п'яны. А я пісаў у школе, што шаша з'яўляецца маім самым любімым месцам. Гэтак пісалі і равеснікі.

Мы хадзілі яшчэ на Бяздонніцу — азерца, цудоўна зялёнае, глыбокае. Хадзілі, калі пераставалі ўжо верыць у водных гадзюк... Купаліся, дзе вялікі бык утапіўся, што выплыў пасля ў Нёмане; дзе даўней вудзілі рыбу або проста кашамі ад бульбы заграбалі яе. Тады было яе мноства-многае, дакуль жанчына не вымыла тут бялізну. Здаецца, праклялі тую жанчыну, бо неўзабаве памерла, але рыбы столькі, што раней, ужо не было!

Даўно гэта ўсё было. І я зноў на астроўскай шашы...

...Тая самая, з аўтобусамі ў Крынкі і Саколку...

Глядзяць на мяне, глядзяць услед мне; не пазнаюць. Глядзяць, пачырванелыя ад ветру, астроўскія дзеці на шашы. Якраз ля прыпынку таго ж аўтобуса...

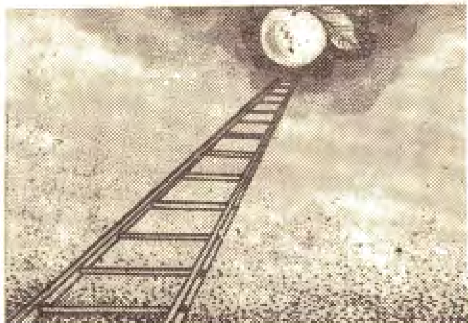
Кастусь Бандарук

ЗЯМЛЯ ТЫ МАЯ

Зямля ты мая —
яблыня пеўчая і залатая,
карміліца,
аляпкунка мая
і мільёнаў дзяцей сваіх.

Іду
на ступеньках драбіны,
каб дасягнуць плада —
твайго жыватворнага яблыка,
і каб падзякаваць,
і каб маліцца за жыццё
і за любоў тваю.

Юрка Баена

ПОШУКІ ШЧАСЦЯ

Не скажу, не параю,
Як дарогу знайсці.
Можа дзесь каля гаю,
Можа полем ісці.

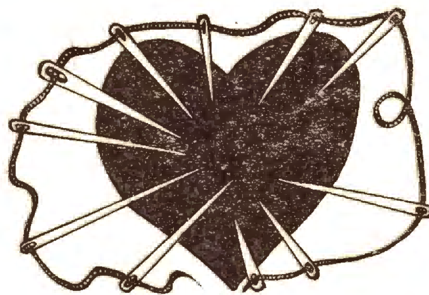
Можа лесам дрымучым,
Мо крыніцай жывой.
Ці за зоркай бліскучай
Над тваёй галавой.

Не адвернешся — бачыш
І не бачыш — глядзіш.
Як бы хтось перайначыў
І навокал вадзіў.

Хоць шукаеш парою,
Не шукаеш — знайдзеш.
Бо бывае такое,
Што ідзе не ідзе.

Можа шчасцем завецца
Здагадайся, пазнай.
А калі адзавецца —
Зноў згубіцца не дай.

Л. Танкевіч

* * *

Непамяць як і памяць
загіне каб
успыхнуць
заглушыць дзень у сонцы
закрычаць
і зноў адыдзе
хлеб насушны
хлеб горкі
пахучы
і ціхі боль
нястрымны
ў грудзях
закрадзецца
да сэрца
адазвецца іголкамі думак.

Веранiка Леанюк

КАЛЫСАНКА

входжу в сон:
за бандурою в косах цібуля
плачэ тіхутко в лупінку

а пуод піэчом мыш і муой зуб
і такії тараканы
фэ які страшны тараканы

ходіт сон в чырвоных ботах
балалайку мае

а на поліці маку а маку
і всё на очі на очі

і хохлы спят в стогах соломы
на млечнуом возові

а потым пуойдэм з звездою
і Хрыстос на сіенові в коледі
вродітся
ага
і дадут нам грошы
ой бліскушчых
як міэсэць в пэлні
а можэ мніэ
пуод Новы Руок
дорогу выстэлют
нэ попэлом
я попэлом нэ хочу
будэ чорна як Назэрова корова
а в юой кажут чорт
коб з тэі соломы з того воза
а я по хохлам
ой захіхочу
і возом заеду

ой заеду я'в той сон
хоч на пазурчык
ой як заеду

З. Сачко

РЫШТАВАННЕ

З усмешкай
гордай
крывіць губы.
Прыжмурыўшы
вочы,
глядзіць
на іншых
з вышыні
рыштавання славы.
Над ім
неба сіняе,
бясхмарнае,
сонца зіхаціць
тысячамі
калючых праменняў.
Унізе
пад ім
пасечаная
на зялёныя,
жоўта-залацістыя
і палымяна-рыжыя
квадраты
зямля.
Перад ім
пуста.
І за ім
пуста.
Няма нікога і нічога.
Паветра жаркае.
Ціха.
Усё застыла.
Потым падуў
кволенькі
цёплы вецер.
Высока, пасля...
ніжэй.
Натрапіў на яго —
жывая перашкода.
Вазьму з сабой —
падумаў.
Куды
ён занясе яго?
Дзе і на каго
будзе глядзець
з вышыні
рыштавання?
Сарваўся ўраган,
загойдалася
рыштаванне
і развалілася.
Замахаў ён
недарэчна
рукамі і нагамі
і паляцеў з ветрам
уніз
на зямлю.

Ірэна Баравік

СЛЯДЫ ДЗЯЦІНСТВА, МАЛАДОСЦІ

Ізноў я тут у Моры госцем,
Ізноў адведаў родны кут.
Слядоў дзяцінства, маладосці,
З трывогаю шукаю тут.

Парог пераступіўшы хаты,
Не паўстрымаўся я ад слёз.
Няма ўжо тут матулі, таты,
Падаркаў больш ім не прывёз.

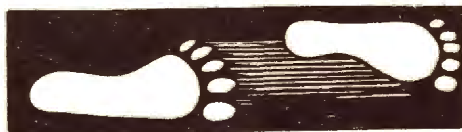
У сенцах, як калісьці, жорны
Ад многіх не стаяць гадоў.
Бывала, з татам на хлеб чорны
Зёрны жытнёвыя малоў.

А дзе ж каса, што браў на плечы,
Каб сена накасіць каню?
Дзе серп, што палец ім скалечыў,
Як жаць пайшоў упершыню?

Дзе цэп, якім калісьці з татам
Я малаціў авёс сухі?
Дзе бусел са страхі цыбаты?
Няма ўжо нават і страхі...

Я тут, у Моры, толькі госцем,
Прайшлі маланкава гады...
Майго дзяцінства, маладосці
Пазаціраліся сляды.

Віктар Швед

ДЫРЭКТАР

Генік закончыў школу ў той год, калі была суша: у Антолі, удавы пад лесам, сенажаць зжаўцела ў Чортавым Балоце.

Прывёз на лета нарачоную, дзяўчыну, імя якой маці не магла вымавіць. Каторагасьці ранку сказала ёй:

— Не злуй на мяне, старую: буду клікаць цябе — Юля.

Дзяўчына перастала зграбаць сена і адказала:

— Вельмі падабаецца мне гэтае імя...

Маці ўсцешылася не на жарты.

— Перад тым, як нарадзіўся Генічак, я падумала, што калі будзе дзяўчынка, ахрышчу яе Юляй, — маці ўсё больш цешылася. — Не пры табе кажучы, Юля, я хацела мець дзяўчынку... Будзеш маёю дачкою.

Увечары Юля да Геніка:

— У цябе залатая маці.

Яны мыліся ля калодзежа, ад лесу пахла перагрэтай жывіцаю.

Хадзілі да сенавання ў раніцы і адвячоркі; ад гарачыні бялела неба; да абеду — Генік з Юляй у малінніку пад сасновіцкім борам. Ён хутка скідваў з сябе адзенне і ныраў у затонне рачулкі, што плыла ў лес з выганаў каля Новай Вёскі. Юля йшла ў маліны, і калі Генік канчаў купацца, яна выходзіла да яго на бераг, прыносіла маліны, — вялікія і не ўсе чарвівыя, — і жартавала:

— Мядзведзік мой!

Аднаго разу Генік абняў Юлю, яна не лягла, паглядзела ў вочы паўжартаўліва; рэшту жарту прыхавала.

Сказала:

— Ведаеш, у Караткевіча ёсць цудоўнае апавяданне „Былі ў мяне мядзведзі". Пішa, — назва мядзведзя ад таго, што гэтае стварэнне ведае мёд: мёд-вед, мядзведзь.

Генік настабурчыў вушы:

Засмяялася.

— Ты, — сказала яму, — павінен называцца малінаведзем!

І распаролася зусім са смеху.

— Ах, смяхуня ты мая!. — вычаўпаў Генік.

Апырскаў Юлю вадою.

Пасля абеда яна згледзела на целе вялікія і малыя, і цалкам маленечкія чырвоныя плямы, балючыя.

Маці насварылася:

— Ты, Генік, без розуму: хто гэта бачыў у такую спякоту пырскаць вадою, га?! Юля далікатненькая...

Юля не чула, сядзела ў сенцах і шмаравала алеікам плямы. У сваёй злосці прызналася Геніку праз пятнаццаць год; у Каляду ўспаміналі лета. Генік думаў аб тым, што каля Новай Вёскі вые воўк (прывалокся, падла, з Аўгустоўскіх лясоў); вые ў праleску паміж затоннем і гасцінцам, пад рэчкаю. Мабыць, думаў, рыпяць у сасновіцкім квартале запозненыя сані, далятае трэск платоў. Напэўна, думаў, Якім нацягаў мянтузоў, пад мостам, а Якіміха зрабіла з іх штосьці да таго ж пахучае, што не дачакацца вячэры; у Якімавай хаце прасты комін, падумаў яшчэ, і пахі з яго разыходзяцца па вуліцы. — Во, такую гаспадыню мець! — казалі кавалерам старыя, а самі думалі: брыдкая яна, мужчынаватая.

Юля прызналася ў злосці праз пятнаццаць гадоў.

— Я малавеле не плакала...

Генік:

— Ведаеш, не памятаю... Выбачай,

(Працяг на стар. 4)

(Працяг са стар. 3)

ДЫРЭКТАР

калі так было. (А мо няма ваўка, думаў). Зараз-зараз, калі ж гэта было, у якое лета?

Няважна.

Маюць легкавую машыну. Па-праўдзе, ужо за імі перажыванні, што выварочвалі вантробу на левы бок: асабліва, пакуль Генік стаў дырэктарам. Юлі засталося нарадзіць дзіця, дзяўчынку; мода радзіць, менавіта, дзяўчынкі (родзіцца іх менш, чым хлопчыкаў).

Засталося ім дабіцца чатырохпакаёвай кватэры ля Алеі Рэвалюцыі. Найменшы, чацвёрты пакой, будзе дзіцячым.

Жывуць шчасліва. У сераду пазваніла маці, званіла з хаты солтыса. Яе голас прагучэў нечакана. Ён здаўся Геніку прыгожай паняй інжынер, якая палохае тым, што пазвоніць жонцы і прадставіцца ягонай любоўніцай.

— Генічак! — гэтак маці. — Слухай, Генічак...

— Я цябе чую, мама, — адказваў, пазнаўшы маці, задаволены. — Добра чую!

— Чуеш, у нас няшчасце, Генічак, — амаль плакала.

— Што кажаш, мама? — дапытваўся Генік, намагаючыся ўстрывожыцца: цягнула ў кухню да застаўленага стала з бутэлькай самаробнага віна. Юля нецярплівілася.

— Генічак! — крычала маці ў халерны тэлефон з халернай далечыні. — Генічак!! Зараза выкаціла гаспадарку; прыедзь гной выкінь з хлява, я не маю сілаў, няма каго наняць!.. Памажы, Генічак! Прыедзь заўтра; так сказалі: гной выкідаць заўтра! Дэзінфекцыя хлява будзе, я не дам рады, рукі ломіць...

Генік слухаў.

— ...з раніцы прыедзь. Буду чакаць; няма каго наняць, чуеш мяне, Генічак? Каб было каго — не званіла б. Грошы ад цябе дастала; ніхто не хоча выкідаць гною нават за трыста ў дзень...

Слухаў.

Размова не зацягнулася; за сталом сказаў Юлі:

— Дзіўная маці: звоніць, каб даведацца пра здароўе нашае. Снілася ёй штосьці кепскае...

— Замнога даеш матцы грошай, — адказала Юля. Яна бачыла ў вачах Геніка грошы і толькі грошы; мо крыху бляску здзіўлення бачыла, які ў сапраўднасці быў бляскам махлярства, водбліскам.

Генік паехаў выкідваць гной з хлява, а Юлі пазваніў, што едзе на важную нараду, вернецца позна.

Вярнуўся абціхлы, і вельмі моцна напарфумаваны, і адразу палез у ванну.

Звалацужыўся, не здагадалася Юля.

Сакрат Яновіч

МАКСІМ БАГДАНОВІЧ — ЧАСТКА XX

Фалькларныя творы. Да трэцяй групы фальклорных твораў трэба залічыць „Ой, лясы-бары ды лугі-разлогі", „У Максіма на кашулі вышыты галубкі", „На Лявонавай кашулі вышыты галубкі", „Як прышла я на ток малаціць", „Хоць і зорачка — ды не вячэрняя", „Лявоніха".

Вершы гэтыя неаднародныя па сваёй тэматыцы і па сваёй структуры. Частка гэтых вершаў датычыцца адносін паміж дзяўчатамі і хлопцамі. Да такога тыпу вершаў залічаем: „Ой, лясы-бары ды лугі-разлогі", „У Максіма на кашулі вышыты галубкі", „На Лявонавай кашулі вышыты галубкі", „Як прышла я на ток малаціць". Якая галоўная розніца паміж гэтымі творамі і тымі вершамі пра адносіны паміж дзяўчатамі і хлопцамі, аб якіх мы ўжо гаварылі раней? У тым, што папярэднія вершы гаварылі аб драматычным або нават трагічным аспекце адносін паміж людзьмі, а ў вершах названай вышэй групы адсутнічае трагічны матыў.

I так, у вершы „Ой, лясы-бары ды лугі-разлогі" Багдановіч гаворыць аб дзяўчыне, якая пакахала няўдачна

„...хлопца я шчыра любіла, —
Да яго сцяжынку пралажыла.
Йшла сцяжынка — дайшла да расстання.
Тут і скончылася нашае каханне".

Няўдачнае каханне не становіцца аднак прычынай трагічных перыпетый у жыцці дзяўчыны. Птушка спявае ёй аб тым, што пакахае яна другі раз і пакахае ўжо па другому. Верш у суме мае аптымістычны характар.

Яшчэ больш аптымістычны характар мае верш „У Максіма на кашулі вышыты галубкі". У гэтым творы, утрыманым у народнай стылістыцы, выступаюць элементы ідылійнай паэзіі. Верш гэты кароткі, лаканічны, але дасканала перадае настрой закаханай дзяўчыны. Прывядзем яго ў цэласці.

Беларуская літаратура — Аляксандар Баршчэўскі

Нашаніўская пара

„У Максіма на кашулі вышыты галубкі;
Я за тое вышывала, што цалуе губкі.
У Максіма на кашулі вышыты лісточкі;
Я за тое вышывала, што цалуе вочкі.
У Максіма на кашулі вышыты падкоўкі;
Я за тое вышывала, што цалуе броўкі.

Шчырасць пачуцця, уменне радавацца, прастата стылістыкі, паўторы — гэта рысы, дзякуючы якім верш Багдановіча падыходзіць уплатную да песеннага беларускага фальклору.

Ёсць у Багдановіча і варыянт прыведзенага верша. Пачынаецца ён ад слоў: „На Лявонавай кашулі вышыты галубкі". Вершы гэтыя вельмі падобныя, у іх амаль аднолькавы змест і аднолькавая колькасць радкоў. Аднак ёсць паміж гэтымі вершамі і вялікая розніца. З другога верша даведваемся, што дзяўчына вышывае Лявону галубкі, Сямёну лісточкі, Сапрону падкоўкі за тое, што першы з іх цалуе ёй губкі, другі вочкі, а трэці броўкі. Гэтыя элементы мяняюць радыкальна характар гераіні. Гераіня першага верша ўсё рабіла для аднаго Максіма, гераіні другога ўсё рабіла для трох хлопцаў. У другім вершы падкрэсліваюцца непастаянныя пачуцці дзяўчыны. Такім чынам, можам гаварыць аб гумарыстычна-іранічным характары верша.

Гумарыстычны элемент выступае таксама ў вершы „Скірпуся". Выкарыстоўвае ў ім Багдановіч народны матыў песень і казак аб няўдачным продажы і пакупцы на кірмашы. Скірпуся на кірмашы прадала каня, а купіла селязня. Зрэшты, селязень у вершы — гэта толькі прадлог, гэта сродак мастацкага выяўлення думкі паэта. Аказваецца, што селязень з'яўляецца Іванкам, які не займаецца Скірпусяй, а толькі паглядае праз акно, калі паявіцца на вуліцы Настачка.

Шчырым захапленнем прыгажосцю чалавека вее ад верша „Лявоніха". Верш гэты напісаны па матывах шырока вядомай беларускай народнай песні. У сваім творы Багдановіч захапляецца фізічнай прыгажосцю Лявоніхі, дасканаласцю яе голасу, уменнем танцаваць, добразычлівасцю і сардэчнасцю яе.

Захапленне закаханай дзяўчынай выяўляе таксама верш „Як прыйшла я на ток малаціць". Пісьменнік дасканала перадае настрой і паводзіны закаханай. Паслухайма:

„Як прышла я на ток малаціць —
Ў задуменні застаялася
Ды знянацку рассмяялася.
Нават сорам на хатніх зірнуць:
Ці не ўцямілі, хвароба на іх,
Ад чаго мой тварык смяецца
Ад чаго маё сэрцайка б'ецца".

Агляд

14 верасня ў выставачным салоне, што ў Беластоку на вуліцы Дамброўскага, была адкрыта выстаўка „30 год Народнай Польшчы ў мастацкай творчасці", зразумела, у творчасці мастакоў беластоцкай акругі.

Як падказваў нам загаловак выстаўкі, трэба было спадзявацца, што ўбачым мы там нейкі агляд, нейкае падсумаванне творчасці беластоцкіх мастакоў за апошнія 30 год, за гады працы ў народнай краіне.

Не гаворачы ўжо аб тым, што спадзяваліся мы ўбачыць там нейкі акцэнт, які б адлюстроўваў хоць у пэўнай ступені вялікую гадавіну — 30-годдзе народнай дзяржавы, былі мы абсалютна ўпэўнены, што ўбачым там найлепшыя, выбраныя творы нашых артыстаў-пластыкаў.

Убачылі мы аднак творы зусім выпадковыя, зусім не найлепшыя ў паасобных аўтараў.

Праўда, аўтараў было нямала — 17 мастакоў, 3 ткачыхі і 1 графік, але, здаецца, не колькасць тут была істотная, а якасць.

I як бы тут не тлумачыліся арганізатары выстаўкі, усё ж працы за апошнія 2-3 гады на такой выстаўцы — гэтага станоўча за мала. Бо ніколі нельга з упэўненасцю сказаць, што праца апошніх год — гэта тое найлепшае, квінтэсенцыя ўсёй творчасці мастака. Мастак — паэтычная душа, якая па-рознаму ўспрымае розныя падзеі, якая мае свае ўзлёты і ўпадкі, і калі што ў яе ўдасца найлепш на працягу многіх год — невядома.

Папоўнілі выстаўку плёны Гайнаўскага мастацкага пленеру разьбы па дрэву, якія вы бачыце на здымку.

Ада Чэчуга

фота **Р. Сянько**

(Працяг са стар. 1)

НА СТРАЖЫ ІНТАРЭСАЎ ПРАЦОЎНАГА ЛЮДУ

Спачатку рэакцыйнае падполле сваю разбойніцкую дзейнасць прыкрывала палітычнымі лозунгамі, а пасля ж звычайна, па-бандыцку, грабіла і забівала людзей.

Маёр Я. Карповіч пераглядае стус архіўных дакументаў і, выняўшы з яго сінюю папку, гартае запісаныя лісты і працягвае:

— Вось хоць бы банда „Яскулкі". У верасні 1947 года, ужо пасля амністыі, жыхар Бельска Ч. Пілецкі, які ад 1943 г. дзейнічаў у бандзе „Млота" і прымаў удзел у крывавых расправах над людзьмі, што мелі прагрэсіўны светапогляд, зноў знайшоў сабе дружбака і заснаваў новую банду. Выкарыстоўваючы старыя знаёмствы, ён сабраў ужо на пачатку 1948 года дзесяць галаварэзаў, пераважна скрываючыхся ўпаасобку бандытаў і дэзерціраў. „Яскулка" дзейнічаў у ваколіцах Боцькаў, Бранска, Вышкаў, Гродзіска і Мілейчыцаў. Забілі яны двух працаўнікоў міліцыі і органаў бяспекі і восем сялян, разграбілі чатырнаццаць вясковых крамаў і абрабавалі 32 сялянскія сям'і. Паводле прыблізных ацэнак бандыты зрабавалі тавараў і грошай у грамадскім гандлі на тры мільёны злотых і на пяцьсот тысяч забралі дабра ў сялян. Бралі ўсё: грошы, адзежу, абутак, матэрыялы, цукеркі. У 1948 годзе былі арыштаваны шэсць бандытаў, але самі атаманы, карыстаючы з дапамогі радні і знаёмых, доўгі час выслізгваліся з рук правасуддзя. З вялікай дапамогай у іх выкрыцці і ліквідацыі прыйшло грамадства, звычайныя сяляне. Уначы з 7 на 8 чэрвеня 1950 года рэшткі банды былі ліквідаваны каля вёскі Зарэмбы. Пасля гэтага людзі на Бельшчыне ўздыхнулі з палёгкай.

...I Ў СЁННЯШНІЯ СПАКОЙНЫЯ І ПРАЦАВІТЫЯ ДНІ

— У нашым павеце з кожным годам змяншаецца злачыннасць, — інфармуе павятовы камендант МО ў Бельску маёр **Тадэуш Савіцкі**. — Гэта вынік большай дысцыпліны нашага грамадства, павышэння яго агульнай культуры, уражлівасці на чужую крыўду. Узрасла дысцыпліна працы на прадпрыемствах і пашана да грамадскага дабра. Вялікую ролю ў гэтым адыгрывае прафілактычная дзейнасць органаў міліцыі. Здзяйсняем мы шырокую праграму азнаямлення з прававымі прадпісаннямі. Дзеля гэтага праводзім шматлікія сустрэчы з калектывамі прадпрыемстваў, вясковым насельніцтвам, школьнай моладдзю. Праводзім кантроль забеспячэння ад пажару, пакражы і марнатраўства. Бачна сочым за асобамі, якія ўжо ўвайшлі ў калізію з правасуддзем і не пачынаюць нармальнай працы; не даем спуску хоць і нямногім, але ўсё ж існуючым групкам хуліганаў. Асаблівую ўвагу звяртаем на тую моладзь, якой пагражае адыход ад маральных правіл. Дапамогу нясе нам суд для непаўналетніх, аддзел асветы; сярод членаў ОРМО мы вызначылі апекуноў, якія не толькі дбаюць пра належныя паводзіны гэтых маладых людзей, але, калі трэба, прыходзяць ім з матэрыяльнай дапамогай.

— Таварыш камендант, што вы можаце сказаць аб людзях, якія працуюць у органах міліцыі?

— Перш за ўсё тое, што гэта людзі самаахвярныя, актыўныя грамадскія дзеячы, чулыя на людскую крыўду. Калі прыходзіцца сярод іх назваць найлепшых, заўсёды маю з гэтым вялікія цяжкасці. Яны ўсе сумленныя і старанныя людзі, і такія шматгадовыя працаўнікі, як камендант з Бранска старшы сяржант К. Ленарт, інспектар па справах ОРМО ў Бельску сяржант Ю. Пасерб, камендант горада Бельска сяржант І. Герасік, старшы сяржант В. Манько з Бельска, і такія, як маладыя працаўнікі — кантралёр дарожнага руху сяржант Ю. Выганоўскі і паставы з Боцькаў М. Кужаль. Наколькі нашыя працаўнікі пільна сочаць за парадкам, сведчыць вось хоць бы такі факт. Пару год таму назад у Катавіцкім ваяводстве была абрабавана бензазаправачная станцыя. Тамашняя міліцыя перадала нам вестку, што ў нападзе падазраецца адзін з жыхароў нашага павету. Мы правялі кантроль, і ў выніку гэтага быў затрыманы злачынца. Такім чынам, праз няпоўныя 24 гадзіны ад рабунку ў далёкім Катавіцкім ваяводстве злачынца ўжо быў арыштаваны ў нашым павеце, а ўся пакража — каля 20 тысяч злотых — звернута. Такія прыклады неадкладнай і эфектыўнай дзейнасці нашых працаўнікоў можна было б множыць. Зрэшты, у нашым павеце маем вельмі высокую, бо 93,5 працэнта, выкрывальнасць злачынстваў, а ў некаторых яго відах, як забойствы, пакражы, пабоі і іншых гэты паказчык складае поўных 100 працэнтаў. Што і казаць, гэта мае аграмадны выхаваўчы ўплыў на змяншэнне дзейнасці злачынных элементаў.

— Вашыя пажаданні, таварыш камендант?

— Хачу выказаць праз ваш часопіс сардэчную ўдзячнасць і прызнанне за ахвярную і высакародную працу ўсім нашым працаўнікам, членам ОРМО. Мы вельмі ўдзячны органам нашай партыі і ўсяму грамадству Бельшчыны за дапамогу ў нашай дзейнасці. Стаім жа мы на стражы спакойных і працавітых дзён нашага грамадства.

Размаўляў **Мікалай Гайдук**

(Працяг са стар. 1)

ПАДНЕБНЫ ПРЫЖОК

аэрапорт. Выходзім з аўтобуса і размяшчаемся ў нізкім будынку аэрапорта. Сядаю выпадкова насупраць тэлевізара, у якім ідзе перадача, прысвечаная 30-годдзю вызвалення Беларусі. Страшэнныя сцэны. Шыбеніцы, павешаныя, расстраляныя, вітанне насельніцтвам салдат Савецкай Арміі. Гляджу, і сціскаецца сэрца. Памятаю вайну і ведаю, якую страшэнную цану заплаціў беларускі народ за свабоду.

Сядзім каля 20-30 мінут, урэшце каманда — выходзіць на самалёт. Вязуць нас аўтобусам па аэрадроме да бліскучага самалёта. Уверсе на лесвіцы сцюардэсы з усмешкамі на тварах. Узбіраемся з Мельнікавым наверх. Затрымліваемся пры сцюардэсах.

— Вельмі прыгожа выглядаеце, — кідаю.

Дзяўчаты чырванеюць і ў адзін голас адказваюць: спасіба.

У сярэдзіне крыху таўкатні. Адны пхаюцца назад, другія астаюцца спераду. Падае каманда — зашпіліць паясы. Самалёт загудзеў і памаленьку паехаў на бетоне. Нарастае страшэнны гул, лёгкая вібрацыя. Гляджу на гадзіннік — пяць — дзесяць — трыццаць секунд — і мы ўжо ў паветры. Пад намі паплылі пейзажы. Спачатку адрозніваю бярозу ад сасны, але яшчэ момант, і лес зліваецца ў адну зялёную масу.

Паяўляецца сцюардэса і дае інфармацыю аб самалёце. Самалёт называецца „Ту-134“. Пабудаваў яго канструктар Тупалеў і яго супрацоўнікі. Самалёт разлічаны на 76 чалавек. Лётае на вышыні 9000 метраў з хуткасцю 850-900 км у гадзіну. У самалёце ёсць кліматызацыя, утрымоўваецца ў ім тэмпература +18°C, а за самалётам —45°C. Увесь час гляджу ў вакно. Дасканалая пагода. Сонечна, прыгожа, лета ў разгары. Праменні сонца блішчаць на крылах, і цяжка паверыць, што самалёт ляціць у саракапяціградусным марозе.

Ляцім ужо больш гадзіны. З'ядаем па палове пеўніка. За акном пачынаюць паяўляцца воблакі. Яны хаваюць ад вачэй зямлю. Незвычайны паднебны пейзаж. Белыя воблакі знаходзяцца на рознай адлегласці ад самалёта. Часам здаецца, што можна да іх дакрануцца рукою, часамі яны яшчэ далёка, далёка. Воблакі ўложаны ў розныя формы. Выглядаюць, як засыпанае снегам заараное поле, або ўсхваляванае, белае мора. Часам укладаюцца ў грамадныя скіры, горы, у нейкі дзіўначы месячны, касмічны пейзаж. Шкада, што не відаць зямлі, бо, мабыць, пралятаем над уральскім храбтом, але не відаць ні Урала, ні яго гор. Зрэшты, усё больш змяркаецца. З Масквы ў Цюмень каля 2400 кіламетраў. Значыць, будзем ляцець больш як дзве з паловай гадзіны. Практычна, але тэарэтычна каля пяці гадзін. Паміж Масквой і Цюменню розніца часу на 2 гадзіны. Мы ўцякаем ад сонца, якое пайшло на захад, таму так хутка змяркаецца.

Урэшце самалёт пачаў зніжацца. Зноў каманда — зашпіліць паясы! Паказалася многалікае святло горада. Гэта Цюмень. Яшчэ момант, і колы самалёта дакрануліся да бетона. Выходзім з самалёта. Амаль поўнач. Вітаюць нас прадстаўнікі мясцовых улад. Кончыўся паднебны прыжок. І так я першы раз на Сібірскай зямлі. Сядаем у аўтобус і едзем у гасцініцу.

Алесь Барскі

ВЫПІСАЦЬ „НІВУ“

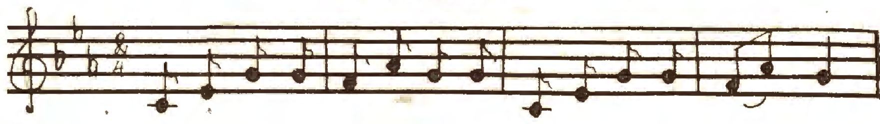
можна: у пісьманосца, ля паштовага акенца або ўплачваючы грошы чэкам на рахунак RSW „Prasa-Książka-Ruch“ I Oddział Rejonowy w Białymstoku, ul. Kopernika 93 nr konta 102-6-161 NBP I Oddział Miejski Białystok.

Цана падпіскі: на квартал — 7,20 zł; на паўгода — 14,40 zł.; на год — 28,80 zł. Можна таксама „Ніву“ выпісаць знаёмым за мяжу. Падпіску на заграніцу прымае: RSW „Prasa-Książka-Ruch“ Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych, Warszawa, Wronia 23. Konto PKO Nr 1552-6-130109 NBP XIII Oddział Miejski Warszawa.

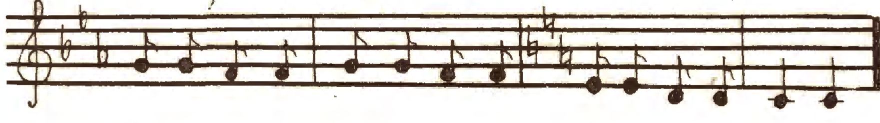
Цана падпіскі для заграніцы вышэйшая за краёвую на 40 працэнтаў.

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

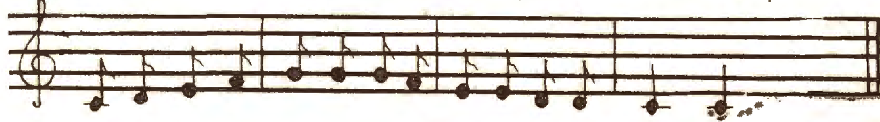
ХРЫСЦІННАЯ

Чы я то-біе нэ ка-за-ла, Чы нэ го-во-ры-ла:

— Нэ ля-гай ты ко-ло бо-ку, Бо бу-дэ Гав-ры-ло.

Нэ ля-гай ты ко-ло бо-ку, Бо бу-дэ Гав-ры-ло.

Чы я тобіе нэ казала,
Чы нэ говорыла:
— Нэ лягай ты коло боку,
Бо будэ Гаврыло.
Нэ лягай ты коло боку,
Бо будэ Гаврыло.
А ты мэнэ нэ послухав —
Коло боку клавсе,
А тэпэр пытаешсе:

„Сколь Гаврыло взявсе?“
А тэпэр пытаешсе:
„Сколь Гаврыло взявсе?“
Нэ пытай ты мэнэ,
Но іді за кумамі —
Наш Гаврыло на пэчыэ
Совае ногамі.
Наш Гаврыло на пэчыэ
Совае ногамі!

Ад Анны Стахвіюк, год 50, вёска Трасцянка Гайнаўскага павету, запісаў 21 лютага 1974 г. Мікалай Гайдук. Нотны запіс з магнетафоннай стужкі зрабіла Людміла Панько.

САМІ САБЕ

У гмінным сваліцы ў Шудзялаве адбылася ўрачыстасць, звязаная з 25-годдзем існавання мясцовага гуртка ЛЗС. Шудзялаўскі ЛЗС мае добрыя вынікі ў працы. Ён вядзе розыгрышы па футболу ў павятовым маштабе. На ўрачыстасці многім ЛЗС-аўцам былі ўручаны ганаровыя адзнакі.

Хачу яшчэ сказаць, што шудзялаўскі гурток ЛЗС прымаў удзел у грамадскіх чынах. Найбольш працавалі яны, парадкуючы сваю спартыўную пляцоўку. Раней гэта была невялікая плошча, каля якой рос лес. Каб пашырыць яе, трэба было выкарчаваць гэты лес. Два дні ЛЗС-аўцы карчавалі лес. Потым папрасілі дапамогі ў сваіх калег-трактарыстаў, і тыя трактарамі рвалі дрэвы. Потым плошчу зраўнялі, і выйшла добрая спартыўная пляцоўка.

(тк)

Кансультацыя юрыста

О. Р. піша: „Нядаўна вы пісалі ў „Ніве“ пра закон аб перадачы дзяржаве гаспадаркі за пенсію. Прашу высветліць, ці законам прадугледжан тэрмін, у якім просьба аб пераняцці гаспадаркі павінна быць разгледжана і колькі трэба чакаць ад напісання прашэння да атрымання пенсіі. Я напісала яго ў пачатку гэтага года, але не атрымала яшчэ канкрэтнага адказу“.

АДКАЗ: Паводле закону, які абавязваў да 1 жніўня 1974 г., адміністрацыйныя ўлады не былі абавязаны прымаць гаспадарку на кожнае патрабаванне. Яны давалі адмоўны адказ асабліва тады, калі існавалі паважныя перашкоды ў загаспадараванні зямлі, напрыклад, не было ПГР, сельскагаспадарчага кааператыва або індывідуальных гаспадароў, якія б хацелі яе апрацоўваць. Гэтым тлумачыцца тое, што адміністрацыйныя ўлады, маючы цяжкасці ў загаспадараванні вашай гаспадаркі, не спяшаліся з адказам.

Ад жніўня, паводле новага закону, аб якім шырока пісала „Ніва“, гэткіх абмежаванняў няма. Улады абавязаны прашэнне разгледзець, гаспадарку пераняць і вызначыць пенсію.

Закон аб прыняцці дзяржавай сялянскай нерухомай маёмасці не устанаўлівае тэрміну, у якім справа павінна быць вырашана. Таму трэба прыняць тэрміны, якія абавязваюць у адміністрацыі (Kodeks postępowania administracyjnego), г.зн. два месяцы. За той час павінна быць зроблена пастанова аб прыняцці дзяржавай нерухомай маёмасці і вызначэнні пенсіі. Зразумела, да часу яе выканання пройдзе таксама некалькі тыдняў.

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

З нагоды 30-годдзя грамадзянскай міліцыі паказваем сёння двух прадстаўнікоў тых органаў, якія стаяць на стражы нашай бяспекі і парадку.

ТАДЭУШ РАМАНОВІЧ

Старшы сяржант Тадэуш Рамановіч у органах МО працуе з 1963 года. З'яўляецца ён кантралёрам Інспектарата кантролю дарожнага руху Павятовай камендатуры МО ў Саколцы. За гады сваёй працы паказаў, што ён дысцыплінаваны і чэсны работнік міліцыі.

Тадэуш Рамановіч з'яўляецца ад 1966 года членам партыі і прымае актыўны ўдзел у партыйным жыцці. Сваёй паставай, інтэлігенцыяй і грамадска-палітычнай працай заваяваў вялікі давер у сваіх супрацоўнікаў.

29 ліпеня 1973 года ў час выканання службовых абавязкаў ён быў цяжка паранены злачынцам. Калі быў вылечаны, ізноў пачаў працаваць на ранейшай пасадзе. За добрую працу быў павышаны ў чыне і атрымаў узнагароды.

Сёлета атрымаў ліст ад І сакратара ЦК ПАРП таварыша Эдварда Герка, у якім выказвалася вялікае прызнанне за выдатную службу.

ГЕНРЫК СОВУЛЬ

Старшы сяржант Генрык Совуль быў прыняты на службу ў органы грамадзянскай міліцыі ў лістападзе 1957 года, калі быў 22-гадовым юнаком. Працаваў у Сувалках, а ад 1971 года з'яўляецца камендантам пастарунку МО ў Белавежы.

Пад яго кіраўніцтвам калектыў пастарунку мае высокія паказчыкі ў выкрыванні злачынстваў, а таксама ў папярэджванні іх. У 1973 годзе гэты паказчык склаў 100 працэнтаў.

Генрык Совуль умее жыць з людзьмі, умее адпаведна наладзіць супрацоўніцтва з партыйнымі органамі і адміністрацыйнымі ўладамі гміны.

За дасягненні ў службе быў шмат разоў узнагароджаны.

Хаця ў яго вялікая сям'я (пяцёра дзяцей), мае час на тое, каб папаўняць свае веды ў лясным тэхнікуме ў Белавежы.

З'яўляецца чалавекам працавітым, дысцыплінаваным і добрым сябрам.

Ці нельга лепш?

У ПГР-ы ў Валілах, што ў Беластоцкім павеце, хоць і не так многа жыхароў, ёсць спажывецкая крама. І слушна, бо да гандлёвых пунктаў у суседніх мясцовасцях адсюль даволі далёка. Беластоцкі малочны завод дбае пра валілаўскую краму, часта дастаўляе сюды свае вырабы: свежае масла, сыр і іншыя малочныя прадукты. Затое беластоцкі ПЗГС адносіцца да гэтага гандлёвага пункту, як мачыха да падчарыцы, падкідае туды тое, што з носа спадзе. Апрача хлеба, нічога ў Валілы не падвозіць, як быццам бы людзі тут не любяць з'есці хрупасткую свежую булку, а дзеці — паласавацца пячэннем. Няма нават крупы і іншых неабходных спажывецкіх прадуктаў. Па вяндліну прадаўшчыца мусіць сама ездзіць веласіпедам. Вядома, што з прывезенай на веласіпедным рулі сетачкі ўсіх валілаўцаў мяснымі вырабамі не забяспечыць.

Дык што на гэта беластоцкі ПЗГС?

(мг)

У НАШЫМ АБ'ЕКТЫВЕ

Бульбяная кампанія. Фота А. Карпюка

(Працяг са стар. 1)

Рамантык з Гайнаўшчыны

валі працу на Прадпрыемстве праектавання і паставак камплектных прамысловых аб'ектаў. Наша прадпрыемства цяпер будуе фабрыкі соды ў Турцыі і Індыі і сернай кіслаты ў Савецкім Саюзе. Яму былі неабходны спецыялісты па металу і механіцы. І зноў перада мною рамантыка...

— А ў Дашах бываеце?

— Штогод! І з прыемнасцю ўспаміназаю сваю пачатковую школу і маю настаўніцу роднай беларускай мовы Софію Драўноўскую. Я вельмі любіў гэты прадмет, пісаў у „Зорку“. Нават яшчэ маю тыя кнігі, што атрымаў з рэдакцыі „Зоркі“ за правільна рэшаныя адгадванкі. І цяпер таксама, калі бяру ў рукі „Ніву“, пачынаю знаёміцца з яе зместам якраз ад „Зоркі“.

За размовай мы і не заўважылі, як кончыўся матч і які быў яго вынік.

Размаўляў **Ігнат Снарскі**

Фота аўтара

Дарагое „Сэрцайка"!

Мне 19 год. У мінулым годзе пачала я працаваць у горадзе. Школу, аднак, не закончыла і цяпер, працуючы, папаўняю адукацыю ў вячэрняй школе. Паўгода таму назад пазнаёмілася я з Васем. Мы часта спатыкаемся. Ён прыходзіць да мяне на кватэру. Спачатку ён быў маім добрым сябрам. Калі я мела нейкія клопаты, а было іх нямала, бо да гарадскога жыцця яшчэ не прывыкла, дык ён мне заўсёды параіў, як паступіць. Нават часамі прыходзіў да мяне на работу і праводзіў дадому, калі я вярталася ноччу, бо працавала на змены. Цяпер, аднак, гэта ўжо не сяброўства, а каханне. Маё першае каханне. Я без яго жыць не магу. Усё думаю ды чакаю, каб хутчэй з ім сустрэцца. Ён таксама гаворыць, што кахае мяне і што я яму падабаюся. Аб жаніцьбе, аднак, не ўспомніў ніколі. А мяне гэта мучыла, столькі ж ужо хадзім. Урэшце я адважылася і сама пачала размову. І тут спаткала мяне нечаканасць, проста жах. Ён сказаў, што ў яго ёсць жонка і дзіця, але з імі ўжо чатыры месяцы не жыве. Але час ад часу наведвае іх. Мне было вельмі прыкра, я страшэнна знервавалася, сказала, што не хачу яго бачыць. А калі не прыйшоў да мяне больш як тыдзень, дык шкадавала таго ўсяго. Пры спатканні я ўжо яму нічога аб гэтым не ўспомніла. Надалей прыходзіць да мяне. Аб гэтым я сказала бацькам. Яны мяне страшэнна злаялі, ды сказалі, што калі не парву з ім, дык каб на вочы ім не паказвалася. А каб яшчэ даведалася аб гэтым гаспадыня, дык хіба і мяне і яго з хаты выгнала б.

Парай „Сэрцайка", што мне рабіць? Паслухаць бацькоў і кінуць Васю? Але ж я яго вельмі кахаю.

Ніна

Ніна! Разумею цябе. Ты маладая, закахалася першы раз. Ды так няўдачна. Але бацькі твае маюць рацыю. У яго ж жонка і дзіця. Ды і разводу ён не мае. Мо і не думае разводзіцца. А можа гэта ты прычынілася да таго, што пакінуў сям'ю... Малады, пабрыкае, ды і вернецца да жонкі, а ты на лёдзе астанешся, ды добра яшчэ, як адна. Найлепшае выйсце — не спатыкайся, пастарайся забыць Васю. Займіся навукай, у вольны час старайся бываць у кампаніі. Пайдзі ў клуб, у кавярню, на вечарынку. Там шмат хлопцаў. Напэўна спаткаеш хлопца, які спадабаецца табе не менш за Васю. Хаця мо табе цяпер і паверыць у гэта цяжка. Але гэта праўда, што кожнае наступнае каханне нічуць не горшае ад папярэдняга. А самае важнае, каб было яно чыстае і шчырае.

„Сэрцайка"

Сакольскі дзвюхасноваваы дыван і плеценыя вырабы з ваколіц Белавежы, Семяноўкі і Лукі Гайнаўскага павету на Выстаўцы беластоцкага народнага мастацтва ў Кракаве (30.06—4.07.1974 г.). Фота М. Гайдука.

Восеньская думка

Дажджом прасякае,
па шыбінах плача,
Дарогі захляпала гразь.
Варона і тая чамусьці не крача,
Ды толькі апошні лісточак заскача,
Хоць з хаты на двор не вылазь.

А холад штораз
то глыбей прабірае,
Як сонца схавала свой твар.
Празябшай імглою зусюль ахунае,
Ці сонца пагрэць ужо права не мае?
Хоць трохі зірнуць з-па-за хмар?

Яго гэтак цяжка
замучыла лета.
Таму прытупіла свой зрок.
Няўжо вінаваціць мы можам за гэта,
Што дрэмле, замучана блескам для
свету,
Не можа пагрэць незнарок!

У. Шклярук

Восень

Ужо другі дзень дождж ідзе,
Сяджу я дома, нідзе не выходжу,
Гляджу у акно, шукаю лета,
Але нічога з яго не найду.

Так, цяпер ужо настала восень,
Па вокнах б'юць кроплі дажджу.
Рытм іх усё такі ж самы,
Вось гэты год дажджлівы!

Восень наша харошая,
Але сумна стае чалавеку,
Калі ён думае аб лецe
І аб яго прыемных днях.

Сяргей Сцепанюк
Пётр Пракапчук

У ЗДАРОВЫМ ЦЕЛЕ ЗДАРОВЫ ДУХ

КАБ НЕ АДМАРОЗІЦЬ...

Як бы не хацелі мы, але ўцякаюць беспаваротна апошнія дні сонечнай восені, і трэба пачынаць рыхтавацца да зімы. А зімою, вядома, аказій да таго, каб нешта адмарозіць, не бракуе. Праўда, апошнія весткі з фронту моды гавораць аб тым, што ў гэтым годзе будзем выглядаць, бы тая цыбулька (адно на другім, адно выглядае з-пад другога) і паліто будуць паўсюдна доўтія, усё ж асцярожнасці ніколі не замнога.

Адмарозіць сабе вуха, руку, нагу, шчаку ці нос можна найчасцей пры невялікім марозе, але пры вільготным паветры, у той час, калі мы ходзім па размякшым снезе, ад якога і абутак і ногі мокрыя. Асабліва небяспечнай становіцца такая пагода, калі яшчэ вее вецер, бо тады скура хутчэй аддае цеплыню.

Адмаражэнню спрыяе шмат фактараў, з якіх вецер, вільготнае паветра і нізкая тэмпература адыгрываюць істотную ролю. Але ногі можна адмарозіць, напрыклад, дзякуючы механічным фактарам: цесны абутак, падвязкі ці пояс, якія тармазяць кровазварот.

Нельга таксама не звяртаць увагі на такія фактары, якія аслабляюць адпорнасць тканак: празмерная патлівасць ног і рук, жылякі, а таксама фактары, якія зніжаюць агульную адпорнасць арганізма, як стомленасць, пачуццё голаду, дрэнны сон.

Што рабіць, каб папярэдзіць адмаражэнне?

Гэтай непрыемнай хваробе супраць-стаўляцца трэба доўгатэрмінова: ранічай займацца гімнастыкай, якая пабуджае кровазварот, есці шмат вітамін і калорый згодна з рацыянальным харчаваннем. Знаходзіцца як мага больш на свежым паветры. Загартоўваць свой арганізм летам і восенню, а таксама, калі здароўе на гэта дазваляе, прымаць халодны душ. Апранацца трэба лёгка, свабодна, у тканіны, якія добра ахоўваюць перад вільгаццю.

Але што рабіць, калі чалавек усё ж нешта сабе адмарозіў? Як ратавацца, вярнуўшыся на турбазу з лыж?

Часта можна ўбачыць, што многія націраюць сабе адмарожаны твар снегам. На жаль, снегавы масаж забаронены! Замест разаграваць; ён яшчэ больш ахаладжае, а гэта можа давесці да пашкоджання тканак. Лепш адразу ж прымяніць цёплыя ванны канечнасцей або ўсяго цела ў тэмпературы не вышэй, чым 32-34°С, а таксама зрабіць вельмі далікатны масаж ног і рук.

Зразумела, датычыцца гэта лёгкага адмаражэння. Пры ўсіх зменах, якія б сведчылі аб больш сур'ёзным адмаражэнні, у кожным разе, вышэйшым ад першай ступені, неабходна нацерці скуру 70-працэнтным спіртам, абвязаць тоўстай цёплай перавязкай адмарожаныя месцы і звярнуцца да доктара.

Эскулап

На першым заходзе атака сарвалася.

Ахапіўшы падковай вышыню, рота спрабавала ўварвацца ў траншэю на самай вяршыні, але не дайшла нават да палавіны схілу. Шквальны агонь нямецкіх кулямётаў паклаў аўтаматчыкаў на голым, умерзлым ад раніішняга марозца, палетку, і так нейкі час паляжаўшы на ветры, яны перабежкамі вярнуліся туды, адкуль пачыналі.

Гэта быў глыбокі, голы, без кустоўя, роў з рэдкімі плямамі яшчэ не расталага снегу і замерзлым ручаём пасярэдзіне; ён хаваў ад агню, ад неаслабнага напору сцюдзёнага сакавіцкага ветру і даваў магчымасць выращыць, што рабіць далей. Трохі адпаўзшыся на яго зацішным ад куль баку, ротны — капітан Арлавец — паклікаў абодвух сваіх камандзіраў узводаў і, незадаволены і раззлаваны, ні на каго ні разу не глянуўшы, пачаў:

— Бабы! Клапы! Заморкі! Які дурань вам аўтаматы даў? — Нацягнуўшы на галаву каўнер паўшубка, ён бокам ляжаў за ўзгоркам і, трымаючы ў зубах цыгарку, высякаў „кацюшай" іскру. Кавалак зломанага напільніка звонка лязгаў па крэменю, да якота вялікі, з жоўтым пазногцем, палец прыціскаў трут — пучок белых нітак, выцягнутых з брызентавай дзягі. Але капітан злаваўся, не трапляў па патрэбнаму месцу, і слабая зеленаватая іскрынка, ледзьве бліснуўшы пад крэсівам, адразу ж гасла.

На злыя капітанавы словы ніхто не адказваў — ні тэлефаніст Капусцін, курносенькі, зыркасты хлопец, што скурчыўся ля абшкрэбанай скрыначкі УНФ, амаль з галавой улезшы ад сцюжы ў расшпілены на грудзях шынялак; ні маўклівы, пакорлівы з выгляду малодшы лейтэнант Зубкоў, які, седзячы на пале свайго яшчэ не абношанага шынелка з новенькімі, але ўжо зламанымі напалам пагонамі, старанна калупаў зямлю. Побач з ім, месцячыся на крутаватым схіле, таксама маўчаў лейтэнант Клімчанка, якога, аднак, распірала ад злосці на ўсе гэтыя няўдачы, а найбольш на самога ротнага.

— Чорта ад яе прыкурыш. А ну, высякай сам!

Арлавец злосна шпурнуў пад нос сувязісту яго неадмысловую курэцкую прыладу. Сувязіст моўчкі адклаў трубку і, захінуўшыся ад ветру, пачаў лязгаць крэсівам. Тым часам капітан сеў і выняў з тонкіх нервовых вуснаў цыгарку.

— Трэці ўзвод адстаў, першы расцягнуўся, як тая кішка, парадку ніякага. Вы камандзіры ці пастухі, чорт бы вас пабраў? — казаў ён, ссунуўшы бровы і ваўкавата гледзячы на ўзводных. Зубкоў ад тых слоў яшчэ больш зацяўся, а Клімчанка шпурнуў у роў глыж.

— А што вы крычыцё? Мы што — у рове сядзелі? Ці збаяліся? Ці занялі вышыню і здалі? Вунь — падысці не дае — на тое глядзіце! — махнуў рукой у бок вышыні Клімчанка.

Капітан марудна спыніў на лейтэнанце цяжкі злы позірк.

— Ты што? — выдавіў ён з сябе пагрозліва і сурова.

Сувязіст тым часам прыпаліў трут і, устаўшы на каленях, працягнуў яго капітану. Але Арлавец нібы не заўважыў таго, і вецер дарма круціў у паветры тонкі струменьчык дыму.

— Ты гэта што — мітынгаваць уздумаў?

Лейтэнант паставіў каўнер свайго пасечанага асколкамі паўшубка, з дзірак якога тырчала клочча белай поўсці.

— А то! Хопіць на чужым гарбу ў рай ехаць, — запальчыва сказаў ён і адвярнуўся ўбок. Круглявы, малады яшчэ твар яго з крутаватым падбародкам затаіў крыўду і злосць. Ротны ссунуўся на абрыве на якіх тры крокі і, перапаясаны рамянямі, стаў насупраць узводнага.

— Гэта хто едзе? Я еду? А ну, гавары прама!!

— Ды і вы таксама! — кінуў Клімчанка і стаў пазіраць у роў.

Ён не баяўся капітана, хоць ведаў яго крутаваты нораў, бо сам ваяваў у гэтай роце з зімы, ведаў кожнага байца, таксама як яны ведалі яго. Арлавец жа быў чалавек новы, і хоць у баязлівасці яго ніхто не папракнуў бы, але ўсё ж першага дня байцы не ўзлюбілі капітана, за яго, бадай, празмерную жорсткасць. Цяпер ад усёй гэтай сутычкі Клімчанку зрабілася прыкра, і ён, стараючыся стрымаць сябе, пачаў абцасам збіваць з абрыву глыжы. Земляныя камякі, падскокваючы, навыперадкі каціліся да ўмерзлага ручая, за імі церушыла жарства. Ротны, які стаяў побач, самкнуўшы бровы на худым, счарнелым ад сцюжы і шчацiння твары, праз зубы кінуў:

— А ну, прыкусі язык!

Нервова крутнуўшыся да яго, Клімчанка ўскінуў галаву.

— Што? Праўда вочы коле?

— Ах, праўда! Дык я табе скажу праўду. Твой узвод самы горшы. Самы марудлівы. Ён затрымаў роту. Ён сарваў тэмп наступлення.

Клімчанка ўскочыў на ногі, локцем пхнуў назад туга набітую кірзавую сумку.

— Мой узвод сарваў? Немцы сарвалі! Вось! Шэсць іхніх кулямётаў сарвалі. Вы што, не бачылі? — перастаючы сябе стрымліваць, закрычаў лейтэнант. Сувязіст, уражаны гэтай сутычкай, разявіўшы рот, нерухома сядзеў ля апарата. Зубкоў сагнуўся яшчэ ніжэй і старанна калупаў свой кірзавы бот. На беразе рова з ямак-акопаў высоўваліся і

ТРЫБУНА чытачоў

Каб больш такіх

У спажывецкай секцыі чаромхаўскага ВДТ працуюць дзве прадаўшчыцы: Яўгенія Зінчук і Леакадзія Мантур. Абедзве маюць багаты вопыт і немалы стаж працы ў гандлі. Я. Зінчук працуе ўжо 15 год у сваёй прафесіі. Раней была ў Гайнаўцы прадаўшчыцай. 5 год як перавялася яна ў родную мясцовасць.

Л. Мантур перавялася ў чыгуначны пасёлак з Такароў Сямяціцкага павету. Яе гандлёвы стаж — каля 6-ці год. Маладыя прадаўшчыцы карыстаюцца даверам пакупнікоў. Калі б не зайшоў у спажывецкую секцыю, заўсёды ўбачыш чысціню і парадак. Будзеш хутка абслужаны. Ветлівасць прадаўшчыц пакідае ў кожнага мілы ўспамін.

Гэта ж самае можна сустрэць і ў краме з гароднінай, у якой працуе Яўгенія Гаўрылюк. Гэтай жанчыне 52 гады. Працуе ў кляшчэлёўскім ГС-е прадаўшчыцай ужо 21 год. Я. Гаўрылюк вядомая ўсім у Чаромсе, нават далёка ў ваколіцы. Многія гавораць, што крама з гароднінай найлепш забяспечана таварамі. І гэта праўда. У той краме заўсёды многа наведвальнікаў. Ды спраўнасць прадаўшчыцы хутка змяншае чаргу. І яшчэ, што мне вельмі спадабалася тут — гэта абслуга ў першую чаргу дзяцей, старых і інвалідаў. Рэдка сустракаемся з такім звычаем у нашых крамах. А шкада!

Прадстаўленыя вышэй факты не сведчаць аб тым, што ў Чаромсе толькі тры прадаўшчыцы заслугоўваюць на ўвагу, бо Надзя Ляўчук, Марыся Свентахоўская і Багдан Аксмітоўскі — таксама. Хацелася б, каб такіх людзей сустракалася у нас больш. Няхай ахайнасць, ветлівасць і добрасумленнасць у выконванні службовых абавязкаў не будуць чужымі і іншым прадаўшчыкам.

Мацейка

Далёка да прыпынку

Вёска Зубава — не малая. Ёсць у ёй крама, пункт скупкі яек, малачарня, сельскагаспадарчы гурток, клуб, курыная ферма. Дзейнічае тут гурток БГКТ, сельскіх гаспадынь і сацыялістычнай вясковай моладзі. Усё было б добра, каб праз вёску ці хоць каля вёскі праходзіла шаша. Жыхарам не трэба было б тады хадзіць па чатыры кіламетры на прыпынак у Пасынкі, каб паехаць у Беласток. Летам, як летам, але калі прыходзіць зіма, тады, брат, думай, як даехаць туды і назад. Добра яшчэ, калі аўтобус возьме, а калі не — папастаіш на марозе, змерзнеш да касцей.

Была гаворка, што з Бельска па Нараўскай шашы — каля Сакоў, Зубава, Кожына і Плёсак пусцяць на беластоцкую шашу аўтобус, толькі, каб наладзіць дарогу. Дарогу наладзілі грамадскім чынам жыхары навакольных вёсак ужо ў мінулым годзе, а аўтобуса як не было, так і няма дагэтуль. Хто зацікавіцца гэтай справай?

Жэня Аўсенюк

Ад рэдакцыі. Пра гэты аўтобус пісалі мы ўжо ў „Ніве". І ў адказ на нашу крытыку атрымалі пісьмо з Ваяводскага прадпрыемства дзяржаўнай аўтобуснай камунікацыі, аддзел І ў Беластоку („Ніва" № 20 (951) з 19 мая 1974). ПКС там адказвае, што гэтай справы не можа рэалізаваць у 1974 годзе. Але будзе яна ўзята пад увагу пры апрацоўцы новага раскладу руху аўтобусаў на гады 1975/76, якое будзе апрацавана ў кастрычніку гэтага года.

Толькі скнара і лянівы не выпісвае „Нівы"

Людзі калектыву

Ужо год часу, як у Тафілаўцах (у Гайнаўскім павеце) існуе калектыў апрацоўкі зямлі. Належаць да яго пяць гаспадароў з вёскі. Вось яны: Іван Дзмітрук сын Нічыпара, Уладзімір Корч, Павел Жак, Васіль Яканюк і Сцяпан Сцепанюк — усе разам з сем'ямі.

Гэта новая форма сялянскай арганізацыі, і ў Дубіцкай гміне гэта першы такі калектыў. У Тафілаўцах зямля цяжкая. Даволі доўга тут вядзе сваю працу мясцовы сельгасгурток. Аднак некаторыя, больш адважныя сяляне рашылі, што і калектыў у вёсцы спатрэбіцца. І арганізавалі. Калектыўна, разам са сваімі сем'ямі, апрацоўваюць сваю зямлю, а таксама яшчэ 42 га дзяржаўнага фонду. Гэта тая зямля, якую некаторыя сяляне з вёскі аддалі дзяржаве за пенсію. Калектыў у Тафілаўцах стаў рэнтоўны; сельскагаспадарчы гурток тут наўрад ці справіўся б, каб на яго плечы накінуць яшчэ 42 гектары.

У размове са старшынёй калектыву Іванам Дзмітруком пераканаўся я, што члены яго на добрай дарозе.

„Цяпер усім нам разам намнога лягчэй працаваць і карысць большая, — гаворыць старшыня. — Спачатку пазычалі мы трактар і іншыя машыны ў мясцовым сельгасгуртку. Гурток нам ішоў на руку і як мог дапамагаў. Цяпер свaіх розных машын маем на агульную суму 226 тысяч зл., у тым ліку трактар, снопавязалку, касілку, малацільны агрэгат, бульбакапалку і іншыя. Нямала ў гэтым і нашых уласных ашчаднасцей, бо, як вядома, спачатку мы выдзялілі сваіх грошай каля 30 працэнтаў. Цяпер аднак ніхто з нас не шкадуе, што і свой пай унёс. Ведаем, гэта ўсё сабе і дзяржаве. Адзін чалавек мала значыць, але некалькі чалавек у калектыве — гэта ўжо сіла. Так і ў нас. Спачатку людзі смяяліся з нашых захадаў, казалі, што адна толькі скула некалькім служыць. Але цяпер пераканаліся, што мы выбралі правільную дарогу. Я асабіста веру, што прыйдуць да нас і іншыя сяляне, прыйдуць у наш калектыў".

Так закончыў свой расказ старшыня Іван Дзмітрук, чалавек прагрэсу, добры гаспадар, як і усе члены тафілаўскага калектыву супольнай апрацоўкі зямлі.

У гэтым годзе ўраджай быў надрэнны, і калектыў намераны прадаць дзяржаве 20 тон жыта, 6 тон пшаніцы, 8 тон аўса. Ячмень прызначылі на корм. Кожны з членаў гадуе па трое цялят пароды НЦВ, апрача таго, іншых цялят па 7 штук.

Хочацца паўтарыць словы старшыні У. Дзмітрука: члены калектыву пайшлі добрай дарогай.

М. Панфілюк

На здымку: Старшыня калектыву апрацоўкі зямлі ў Тафілаўцах Іван Дзмітрук.

НА МАГІЛЕ СЫНА

16 студзеня 1945 года. У час баявога палёту над Варшавай, напярэдадні вызвалення гэтага горада, загінуў геройскай смерцю лётчык Пётр Георгіевіч Карпін. У той дзень, пралятаючы праз густое сіта варожага агню, ён быў цяжка паранены. Нягледзячы на гэта, усімі сіламі стараўся даляцець да ваеннага аэрадрома каля Бельска Падляшскага. А сіл аставалася нямнога. Было шторазь цяжэй. Лётчык не хоча разбіць машыны і сядае ў лесе.

Цела героя, які 220 разоў лётаў у тыл ворага, было пахавана на вайсковым могільніку ў Бельску Падляшскім.

У 1962 годзе Ульяна Сцяпанаўна Карпіна наведала магілу сына першы раз, а ў верасні гэтага года — другі раз. 76-гадовая жанчына прыехала з далёкай Савецкай Карэліі.

У час сваёй пабыўкі на бельскай зямлі Карпіна сустрэлася з уладамі павету на чале з І сакратаром павятовага камітэта партыі Аляксеем Лазоўскім. Госця атрымала на памяць падарунак.

Дзякавала старавінка ўладам за сардэчны і мілы прыём. Дзякавала ўсім, а асабліва сям'і — Захару і Ніне Шаховічам, якія памаглі знайсці магілу яе сына.

(пз)

Ульяна Карпіна (пасярэдзіне) з Захарам і Нінай Шаховіч на магіле сына, што на бельскім могільніку.

Фота Канстанціна Бельскага

ЛЁН СІНЯВОКІ

Рвачка для ільну ў Спічках

Калісьці лён рвалі рукамі, хаця і цяпер гэта здараецца. Ды рукамі вырвеш невялікі кавалак. А як вырваць яго два ці тры гектары? У XX стагоддзі людзі сталі задумвацца над тым, каб вынайсці машыну, якая замяніла б працу рук. І вынайшлі.

У Польшчы спатыкаюцца рвачкі чэхаславацкія і савецкія. Людзі, аднак, больш хваляць савецкія. Такую рвачку атрымаў у гэтым годзе сельгасгурток у Спічках. Гэта вельмі добрая машына. Рве нават мокры і палеглы лён. Прыстасуецца яна спераду да трактара. За дзень можа вырваць лён многім гаспадарам. За дзве гадзіны вырве гектар ільну. Добрую машыну прыдумалі савецкія вучоныя.

Пункт скупкі ільну ў Аўгустове

Многім гаспадарам Бельскага павету вядомы пункт скупкі ільну ў Аўгустове. Там прымаюць лён, малоцяць і адсылаюць яго на ільнозавод у Бельск Падляшскі, дзе ён перапрацоўваецца далей. Да пункту скупкі вядзе ладная асфальтная дарога. Тут стаяць дзве вагі — лён важыцца. Потым кваліфікатар класіфікуе лён, і фурманкі ад'язджаюць на спецыяльнае месца, дзе яго выгружаюць. Работа ідзе спраўна. Многа рабочых. Сярод рабочых многа жанчын. Непадалёку ёсць крама. Яна добра забяспечана таварам. У перапынку можна перакусіць ці выпіць ліманад.

Васіль Асеннік

застывалі ў нямоце цікаўнасці галовы ў шапках і касках.

— Гэта што такое? — тупнуў Арлавец сваімі парудзелымі ад падпалін валёнкамі. — Вы на гулянцы ці ў арміі?..

Ён не дагаварыў, як наверсе на ўзроўку, мусіць, нехта неасцярожна высунуўся, і доўгая кулямётная чарга з вышыні шалёна разанула павetра над іх галовамі. На тым баку рова пасыпалася жарства, і калі вецер здзьмуў пыл, у мерзлай зямлі на абрыве сталі відаць некалькі ямак ад куль.

Арлавец, па-ранейшаму бачачы галаў, паварнуўся да ўзводнага.

— Ты ў мяне дачакаешся! Я цябе прымушу з адным узводам вышыню браць. Ты запішчыш. Разумнік...

Лейтэнант крыва ўсміхнуўся.

— Ну і што ж! Трэба — пайду з узводам. Толькі вазьму — вам дакладваць не прыйдзецца. Сам у полк далажу.

— Ах, так?

— Так.

Капітан на паўхвіліны застыў, зняме́ўшы тварам і штосьці напружана вырашаючы, а Клімчанка, стоячы побач, чакаў. Сапраўды, ён гатовы быў атакаваць вышыню і з адным узводам, страху ад таго не адчуваў і хоць надзеяй на поспех таксама і не цешыў, але цяпер больш за ўсё астатняе не хацеў уступіць цыпцыку капітану.

Арлавец тым часам, цяжка ступаючы валёнкамі, узлез на адхон і сеў на сваё ранейшае месца каля тэлефаніста.

— Ну, дзе агонь? — успомніў ён пра непадпаленую цыгарку ў пальцах. Сувязіст зноў пачаў стукаць крэсівам.

— Вось што! — сказаў ротны падумаўшы. — Я такога не дапушчу. Балбатунам я жалезам языкі прыпякаю. Іш, разгільдзяй той распусціў роту!

Гэта быў намёк на ранейшага камандзіра роты, старшага лейтэнанта Драніцына, параненага тыдзень назад. У палку аб ім гаварылі рознае, але Клімчанка на гэты конт меў сваю думку і цяпер сказаў:

— Каб усе ротныя такія былі, як Драніцын, дык ужо на вышыні паабедалі б.

— Што? Абараняеш? Канечне! Два боты — пара.

Клімчанка прамаўчаў.

— Ладна, — мякчэй ужо сказаў Арлавец. — На тым кропка. Каб мне ніні... Зразумела? А цяпер давай сюды.

Зубкоў, чагосьці не разумеючы ў перамене настрою камандзіра роты, марудна ўстаў, абціраючы з полаў пясок, а Клімчанка, насупіўшыся, стаяў унізе. Капітан тады, мяняючы тон, знарок грубавата прыкрыкнуў:

— Ну, што надзьмуўся? Давай бліжэй!

Зубкоў, прыгнуўшыся, хуценька шмыгнуў да капітана, а Клімчанка, трохі памарудзіўшы, таксама палез угору.

Па голым схіле рова дзьмуў сіверкі марозны вецер, разгарачанае надзейнай беганінай цела пачало астываць, лейтэнант тужэй падцягнуў дзягу і неахвотна пасунуўся да камандзіра роты. Твар узводнага быў па-ранейшаму змрочны.

Капітан тым часам прыкурыў, глынуў дым. Коратка бліснуўшы на лейтэнанта выпрабавальным, але ўжо незлым позіркам, ён выцяг з-за пазухі карту.

— Так. Усё. Слухай задачу. Атакуем зноў...

(Працяг будзе)

Лена Голяк, Ласінка. Леначка, напішы шырэй пра клуб у Ласінцы — такая цікавая тэма. Ты напісала тры сказы.

Жыхары вёскі Дубяжын. Атрымалі мы так падпісаны цікавы ліст. У ім закід да рэдакцыі, што, пішучы пра многія вёскі, журналісты ніколі яшчэ не завіталі ў вёску Чэхі Забалотныя і не напісалі пра яе. Пастараемся памылку паправіць. А пакуль што хочам надрукаваць першую частку лісту, ды вы ж не падпісалі аўтара. „Жыхары" — гэта замала.

М. Лук'янюк, Белкі. Верш „У Каўпаках" абавязкова надрукуем.

Ян Нікіцюк, Мокрэ. Першыя вершы не надта ўдачныя. Раім не складаць рук і пісаць, пісаць. Чым больш працы над сабой, тым будзе лепш. Увага на рыфму!

Аляксандр Галіцкі, Пухлы. Ад гміны ў Нарве атрымалі мы адказ:

„W odpowiedzi na Wasze pismo w sprawie uregulowania opłaty za zapalanie światła ulicznego dla Ob. Galickiego Aleksandra zam. Puchły pow. Hajnówka za rok 1973, Urząd Gminy w Narwi wyjaśnia, że należność w kwocie 300 zł za wspomnianą czynność Urząd Gminy w Narwi wypłacił w dniu 21 sierpnia 1974 r.

Z upoważnienia
Referent d/s Organizacyjnych
Lidia Seliwonik"

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ПРА СЛУПЫ НА ВУЛІЦЫ

Адказвае:

Zakłady Energetyczne Okręgu Centralnego Zakład Energetyczny Białystok Rejon Bielsk Podlaski

W odpowiedzi na Wasze pismo z dnia 15.08.1974 r. i krytyczną notatkę zamieszczoną w gazecie „Niwa" p.t. „Słupy na ulicy" Rejon Energetyczny w Bielsku Podlaskim informuje, że słupy na ulicach Studziennej i Brzozowej w Hajnówce postawione są zgodnie z posiadaną przez Rejon dokumentacją techniczną, uzgodnioną z Wydziałem Urbanistyki i Architektury w Hajnówce. W wyniku później dokonanej przebudowy ulic przez Miejską Służbę Drogową część słupów znalazła się na jezdni.

Rejon Energetyczny w bieżącym roku nie ma możliwości przesunięcia w/w słupów ze względu na duży zakres własnych planowych prac remontowych i eksploatacyjnych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w przypadku poszerzenia jezdni czy też innych robót, w wykonaniu których przeszkadzają urządzenia energetyczne czy inne, inwestor obowiązany jest również do przebudowy tych urządzeń po uprzednim uzgodnieniu z właścicielami w ten sposób, by nie przeszkadzały one w korzystaniu z dróg czy też innych obiektów.

Tą drogą zwacamy się do Miejskiej Służby Drogowej w Hajnówce — inwestora przebudowy ulic, o zajęcie się sprawą przesunięcia słupów energetycznych na jezdni. Wykonawstwo robót MSD może zlecić Spółdzielni Budowlanej „Czyn" w Hajnówce lub innej firmie — instytucji upoważnionej do wykonywania robót elektroenergetycznych.

**Rejon Energetyczny Bielsk Podlaski
Kierownik Wydziału
Utrzymania Urządzeń
inż. Sergiusz Tkaczuk**

NIWA 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. TELEFON 2-32-41. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Wydawca RSW „Prasa—Książka—Ruch". Indeks 36911.

ХТО ЗА ТВАЁЙ СПІНОЙ?

Сустрэў я на вуліцы старога знаёмага. Даўно яго не бачыў.

— Харошая пагода, — сказаў я і паглядзеў яму проста ў вочы.

— Харошая, гаворыш? — перапытаў ён і ўважліва паглядзеў пры гэтым цераз маё плячо. Хацеў напэўна, убачыць, хто стаіць за мной.

— Прадказваюць пацяпленне, — сказаў я.

— Пацяпленне? — усміхнуўся ён, зноў гледзячы цераз плячо.

— А ўчора я чуць-чуць не заплаціў штраф. Кожны дзень мяняюць правілы язды!

— Кожны дзень?

— Ну але! Пазаўчора на нашым скрыжаванні забаранілі левы паварот, а ўчора — правы. Змагаюцца з беспарадкам.

— З беспарадкам змагаюцца? — усміхнуўся ён і зноў уважліва зазірнуў за маё плячо.

— Чалавека ж шанаваць трэба! — сказаў я.

— Трэба? — перапытаў знаёмы.

— Здараецца, лягчэй абараніць помнік, чым чалавека.

— Помнік?

— Ды і помнікі не заўсёды захаваеш. Колькі іх прапала.

— Прапала?

Я ўспомніў, што мне трэба зайсці ў аптэку, і сказаў яму аб гэтым.

— А што табе там трэба?

— Таблеткі ад бяссонніцы. Абрыдла не спаць днём і ноччу. Бяссонніца мяне заб'е.

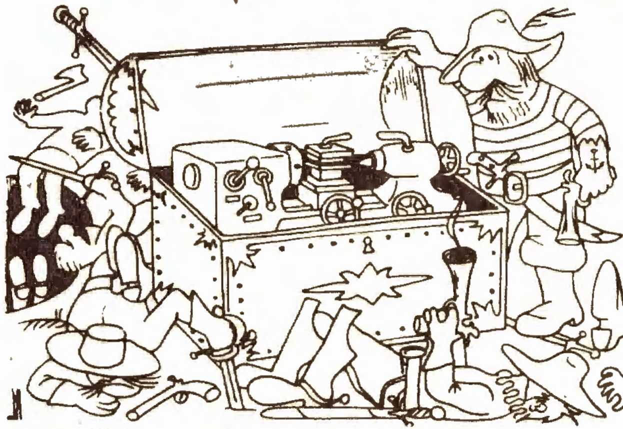
Тут мой субяседнік паблядзнеў. Ён больш не заглядаў за маё плячо. Цяпер ён спалохана глядзеў мне проста ў вочы.

— Слухай, скажы шчыра, — спытаў ён, — хто стаіць за табой? Хто цябе падтрымлівае, ахоўвае? Ты ж так адкрыта аб усім гаворыш.. Так смела...

Я не паспеў адказаць. Небарака, ён так смешна выглядаў, калі бегам перабіраўся на другі бок вуліцы!

Я агледзеўся. За маёй спіной нікога не было.

Бане Йовановіч (Югаславія)

Па мудраму прынцыпу

Да пракурора Бельскага павету зайшоў ужо не малады наведвальнік, яўна вясковага паходжання.

— Хацеў бы атрымаць у вас адну маленькую кансультацыю.

— Па якім пытанні?

— Ды не па пытанні, а па судовай справе.

— Па якой справе?

— Ды прысудзілі мне год прымусілаўкі за тое, што гнаў самагонку. Дык вы парайце: аспрэчваць рашэнне суда ці, можа, і рыпацца не варта?

— Лепш не рыпацца, паколькі могуць яшчэ гадзік дабавіць.

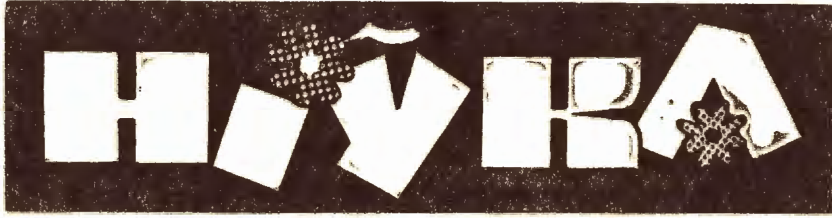
— Вось дзякую вам. Дакладна так мне і гайнаўскі пракурор сказаў.

— Пачакайце, пры чым тут гайнаўскі пракурор?

— Дык я ж з Лукі, Гайнаўскага павету, родам.

— А чаго ж тады вы да мяне прыпляліся?

— Ды, ведаеце, падумаў: адна галава — добра, а дзве — лепш.

— *Што вы шукаеце?*

— *Сеялку. Вясною дзесьці тут пакінулі...*

МАСТАЦТВАЗНАЎЦЫ

За сталом двое — галоўны бухгалтар і загадчык базаю.

Загбазаю: — „Рэвізор" — гэта камедыя ці трагедыя?

Галоўбух: — Калі рэвізор наш, ведамасны, — камедыя. А калі з фінаддзелу — трагедыя.

ВАДЗІЦЕЛЬКА

Дама доўга капаецца ў сумачцы, потым з чароўнай усмешкай гаворыць міліцыянеру, спыніўшаму машыну, за рулём якой яна сядзела:

— Прашу вас, грамадзянін, паглядзіце, дзе мае правы. Без акуляраў я не бачу далей свайго носа.

У СУДЗЕ

У час шлюбаразводнага працэсу кліентка звяртаецца да свайго адваката:

— Я прашу вас, пане адвакат, выкарыстаць усе аргументы, каб мне была прысуджана легкавая машына, а не дзеці...

АДВАЖНЫЯ

Адзін хуліган праследуе чатырох мужчын.

— Што ж вы ўцякаеце, — пытае іх сустрэчная бабуля, — дык ён адзін, а вас чацвёра?

— Так, але мы не ведаем, за кім з нас ён гоніцца!

ПРАТЭЖЭ

Затоку Шчупачыха вартавала.
(Яе прызначыў на пасаду Сом —
Начальнік на ўвесь той вадаём!)...
І хоць яна з нябёсаў зорак не
хапала,
Яе імя заўсёды зоркай ззяла.
Адчуўшы сілу Сомавай падтрымкі,
Рабіла Шчупачыха брудныя
учынкі:
Малявак і дарослых рыб нямала
Употай і адкрыта паглынула —
Замест таго, каб вартаваць...
— Пад суд яе аддаць! —
Рашылі ўсе агулам:
Амур, Карась і Рак...
— Ці ж можна так!!
Катэгарычна запярэчыў Сом:
— Мы ж свой заплямім вадаём...
І — справу скасавалі,
Бо на парукі
Шчупачыху перадалі...
Дзе несумленнасць, там і пратэжэ,
Што плодзіць злодзеяў і беражэ.

Васіль Маеўскі

МІНІВЕРШЫ

ВЫВАРАЦЕНЬ

Мараль усім чытае ён заўжды.
Як не чытаць, калі жывуць
нескладна,
Аж пачарнеў бядак, бо ўсё не
ладна.
А дома бацьку не падасць вады.

Алесь Бажко

...Ён казаў: грошы прыходзяць і адыходзяць, а даўгі застаюцца.

...Ён казаў: свая машына добрая, калі слупы на дарогу не выбягаюць.

ЗАСМУЧАНЫ

— Ты чаго плачаш? — спытаў прахожы хлопчыка.

— Бо мне мама казала, каб я пераходзіў вуліцу толькі пры зялёным святле светафора або тады, калі трамвай пройдзе, а на гэтай вуліцы светафора няма і трамваі не ездзяць.

ПАСКАРДЗІЎСЯ

— Грамадзянін міліцыянер! Грамадзянін міліцыянер! Во той тып мяне за чуб цягаў.

— Бачу, што цягаў, бо шмат валасоў з галавы вырвана, — аглядаючы пацярпеўшага, кажа міліцыянер. — А чаму шчака распухла?

— Дык ён жа і па шчацы ўдарыў.

— А зуб?

— Ён і зуб выбіў.

— То чаму ж вы за адным чубам смуткуеце?

— За шчаку і за зуб я яму адплаціў. Бачыце, твар яго ў сіняках. І зубы на зямлі валяюцца. А вось за чуб пацягаць не змог: лысы ён.

— *Пане начальнік турмы! Мой бацька заўсёды быў для мяне прыкладам. Ці нельга ўмясціць мяне ў яго любімую камеру?*

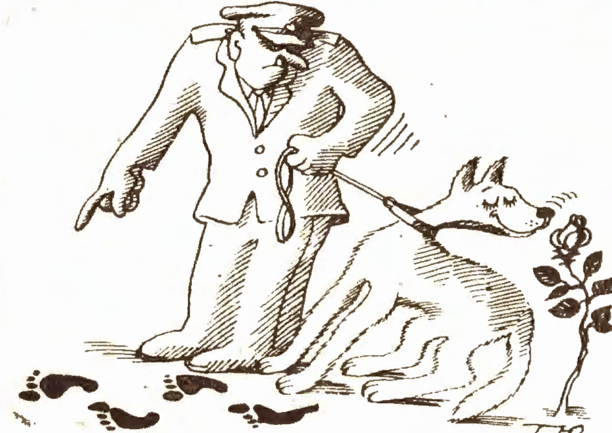
ВЫБАР ПРАФЕСІІ

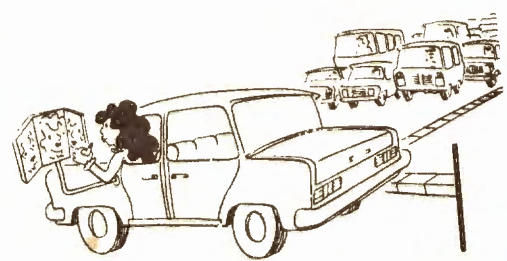
— Хлопчык! Калі ты будзеш дарослы, кім ты станеш?

— Пажарнікам.

— А што ты будзеш рабіць?

— Тату тушыць. Ён учора трэці раз пагарэў на базе.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе Мікалая Варанецкага з Альхоўкі Гайнаўскага павету змяшчаем песню

МЕЖ ВЫСОКИХ ХЛЕБОВ ЗАТЕРЯЛОСЯ

Стихи Н. Некрасова, музыка народная

Меж высоких хлебов затерялося
Небогатое наше село,
Горе-горькое по свету шлялося
И на нас невзначай набрело.

Ой, беда приключилася страшная,
Мы такой не знавали вовек,
Как у нас — голова бесшабашная —
Застрелился чужой человек!

Суд наехал... допросы... — тошнехонько!
Догадались деньжонок собрать,
Осмотрел его лекарь скорехонько
И велел где-нибудь закопать.

И пришлось нам нежданно-негаданно
Хоронить молодого стрелка
Без церковного пенья, без ладана,
Без всего, чем могила крепка...

Без попов!.. Только солнышко знойное
Вместо ярого воска свечи
На лицо непробудно спокойное,
Не скупясь, наводило лучи.

Да высокая рожь колыхалася,
Да пестрели в долине цветы,
Птичка божья на гроб опускалася
И, чирикнув, летела в кусты.

Меж двумя хлебородными нивами
Где прошел неширокий долок,
Под большими плакучими ивами
Успокоился бедный стрелок.

Будут песни к нему хороводные
Из села по заре долетать,
Будут нивы ему хлебородные
Безгреховные сны навевать.

ПОМСТА БІЛЕЦЁРКІ

У парыжскім кінатэатры білецёрка, пасадзіўшы парачку на месца, пытае:

— Праграмку не жадаеце?

— Не, дзякую.

— Шакаладу не хочаце?

— Не.

— Мабыць, пакецік ледзяннцоў?

— Не, не, не!

Білецёрка адварочваецца і яхідна кідае:

— А забойца ў гэтым фільме — шафёр.

ЗА ДЗЕНЬ ДА СЯРЭБРАНАГА ВЯСЕЛЛЯ

Стары злодзей-рэцэдывіст Анры Берцье, які ў час свайго апошняга знаходжання ў марсельскай турме вызначаўся прыкладнымі паводзінамі, атрымаў дазвол адлучыцца ў горад тэрмінам на адзін дзень. Зняволены хацеў адсвяткаваць у сваёй сям'і знамянальны дзень свайго жыцця — сярэбранае вяселле. Аднак, на здзіўленне турэмшчыкаў, Берцье датэрмінова з'явіўся за краты. Ён аб'явіў, што яму няма чаго рабіць дома — учора яго жонка была адпраўлена ў жаночую турму Марселя за крадзеж у магазіне.

Такія вынікі „сямейнай" прафесіі!

ЗА ВІТРЫНАЙ МАГАЗІНАЎ

Крадзяжы ў магазінах самаабслугоўвання ў ФРГ сталі сапраўдным нацыянальным бедствам. Калі за апошнія дзесяць гадоў агульная злачыннасць у краіне ўзрасла на сорак пяць працэнтаў, то магазінныя крадзяжы — на трыста.

ПАТРЭБА ПРЫМУСІЛА

Пасля доўгіх і бясплённых пошукаў работы амерыканец японскага паходжання Саншыра Міямота вырашыў паспытаць шчасце ў паліцыі. Аднак у дэтройскім паліцэйскім упраўленні, куды ён звярнуўся, яму адмовілі, спасылаючыся на тое, што ён занадта малы ростам. Тады Міямота вырашыў выправіць „памылку прыроды" і павялічыць свой рост да запаветнага 1 метра 70 сантыметраў. Ён зманціраваў на ложку сістэму блокаў, з дапамогай якіх мае намер расцягнуць сваё цела. Невядома чым бы скончыўся эксперымент, калі б яму не ўдалося ўладкавацца на работу машыністам, у сувязі з чым адпала патрэба ў павелічэнні росту.

Асабліва цяжка даказаць тое, што шкодна курыць... фіміям.